

S a m t a m

Esquadern anno 101011

1998 B.T.

Crewmembers Edition

Tillhör: _____

Esquadergeneralen har ordet

Arbetet med att planera Esquadern 1998 pågår nu som bäst. Faktum är att det är mindre än två månader kvar tills det är dags att ge sig ut bland kobbar och skär. Som vanligt ligger Esquadern i första veckan efter tentorna, d.v.s. från söndagen den 31 maj på kvällen till och med lördagen 6 juni på morgonen.

Första uppsamlingshamnen blir i närheten av Grönskär men vi återkommer i senare utskick med exaktare uppgifter. Vi kommer sedan att segla söderut via Huvudskär och vända vid Nättarö för att sedan avsluta lite mer norrut i området kring Finnhamn.

Esquadern är i år frikostigt sponsrad vilket innebär att vi bjuder på en grillfest, en sillis och en stor seglarbankett efter den traditionella kappseglingen i slutet på veckan. Naturligtvis kommer det även att bli andra begivenheter under veckan i form av tävlingar och liknande.

G.M.Y.
Esquadergeneralerna

*Magnus Almkvist
Anders Byttner*

Skepparen har ordet

Skepp ohoj, och välkommen med i besättningen på S/Y Tamtam. Eftersom ingen av er har varit med tidigare kan jag berätta att esquadern är ett årligt arrangemang för vars genomförande sektionsmötet har valt en (i år två) esquadergeneral(er). Totalt brukar 15-35 båtar delta, vilket blir ca 150 glada teknologer.

Vi kommer i år att samlas vid Grönskär som ligger 8 sjömil öster om Dalarö och ca 15 sjömil från Gålö där vi ska hämta båten. Vi kommer därför att ha mycket gott om tid på oss första dagen.

Skepparen på S/Y Tamtam

Johan "Eskil" Fredriksson

Några tips inför Esquadern

Saker att ta med sig:

- **Sololja**

Detta är den ljusaste tiden på året, och solen kommer att vara uppe ca 18 timmar om dagen. Dessutom reflekterar vattnet solljus väldigt bra vilket ger dubbel effekt.

- **Polariserande solglasögon**

Samma skäl som ovan. Polarisationen gör det dessutom lättare att se ner i vattnet.

- **Glatt humör**

Vi kommer att bo tätt tillsammans i en vecka, om några av er blir osams så kommer det inte att bli någon rolig Esquader.

- **Varma och vindtåta kläder**

Det kommer fortfarande att vara ganska kallt ute i skärgården, blåsten gör avkylningseffekten större och får kall luft att tränga in i kläderna.

- **Ombyte**

Bra att ha om man skulle råka hamna på den blöta sidan av relingen ;-)

- **Skor med ljus gummisula**

Vanliga promenadskor med mörk sula har förmågan att lämna fula märken på däck som är svåra att få bort. Gymnastikskor är idealiska, ta gärna med minst två par av samma skäl som ovan.

- **Badkläder**

Kan bli användbara om vi har tur med vädret...

- **Sovsäck**

Att sova i.

- **Andra småsaker**

Såsom kamera, mobiltelefon, sångbok, myggstift, huvudvärkstabletter, kniv, samt någon form av musikmaskin.

Typiska saker som man kan lämna hemma är overall, schmeck och paraply.

Påpekas kan också att till faunan i Stockholms skärgård hör ett litet otrevligt kryp som går under namnet Fästing. Dessa djur kan sprida sjukdomarna borrelia och TBE, och en vaccination mot dessa är bra att ha.

De flesta som använder kontaktlinser brukar lämna dessa hemma och använda glasögon under Esquadern. Skälet till detta är att det är svårt att sköta linser under spartanska förhållanden.

Om någon är orolig för sjösjuka kan jag lugna er med att det är ytterst ovanligt att någon drabbas under Esquadern. Om någon känner sig yr och kastar upp brukar det ha självförvållade orsaker...

Utrustningen på *S/Y Tamtam*

Båtdata	Motordata	Segelutr.
Typ: Alö 33 Årsmodell: 1975 Hamn: Finkarudd Displacement: 4.7 ton Lys: 1.10 Längd: 11.0 m Bredd: 3.2 m Djupgående: 1.8 m Värde: 250 000 kr Självrisk: 2 000 kr Hyra: 5 000 kr	Typ: Marindisel Märke: Volvo-Penta Effekt: 25 Hk Maxfart: 7 knop Bränsleförbr.: 1 lit/NM Bränsletank: 80 liter Instruktionsbok & verktyg	Storsegel: 21 m ² Genua 1: 26 m ² Genua 2: 40 m ² Genua 3: 57 m ² Genaker: 60 m ² Kapell till storsegel
Säkerhetsutrustning	Komfortutrustning	Navigationsutrustning
PR/CB radio Brandsläckare (2 st) Flytvästar (6 st) Säkerhetsselar (2 st) Ankare (2 st) Livbojar (2 st) Mantåg Länspump Nödraketer (? st) Mistlur Fendrar Båtshake Förbandslåda Förtöjningslinor Bergskilar	Toalett (vatten) Värme (T-sprit) Kök (gasol) Vattentank 150 lit. Köksutr. (6 pers) Sittbrunnskapell Sittbrunnsbord Batteri (12 V, 3 st) Dusch (kallvatten) Badstege FM radio Stereo Flagga Städutrusting	Logg Ekolod Radiopejl Vindmätare Styrkompass Pejlkompass Windex Kikare Nav.bestick Båtsportkort Skärgårdskort

Fyrar och Fyrljus

0 5 10 15 20 Sekunder		
	Oc 5s	Lystid längre än mörkertid
	Oc(2) 10s	Två förmörkningar per period
	Iso 5s	Lystid och mörkertid lika långa
	LFl 10s	Lystid minst två sekunder
	Fl 5s	Lystid minst en sekund
	Fl(2) 8s	Två ljusblänk efter varandra, <i>punktmärke</i>
	Q	60 - 110 blixтар per minut, <i>norrmärke</i>
	Q(3) 10s	Tre blixтар, därefter uppehåll, <i>ostmärke</i>
	IQ 10s	Halva tiden blixтар, halva tiden mörk
	VQ	120 blixтар per minut eller mer
	VQ(6) LFl 10s	Sammansatt fyrkaraktär, <i>sydmärke</i>
	Mo(· -) 10s	Morsefyr, signalerar här A för <i>angörinsmärke</i>
	F Fl 5s	Svagt fast ljus med kraftigare blixтар
	AL WG 5s	Växlande vitt och grönt ljus
	F R eller R Lt	Fast rött ljus eller flygvarningsljus

Sjömärken

	Nordmärken 	
Västmärken 	Punktmärken 	Ostmärken
	Sydmärken 	

Flytande sjömärken sätts ut av sjöfartsverket för att märka ut farleder och sjöfartshinder. Dessa är indelade i *karkinalmärken* (nord-, syd-, väst-, ost- och punktmärken) och *lateralmärken* (babords-, styrbords- och mittledsmärken) samt specialmärken.

Nordmärkena står *norr om* ett grund och är svarta upptill och gula nertill. De har två koner som toppmärke och har fyrkaraktärerna Q eller VQ

Sydmärkena står *söder om* ett grund och är gula upptill och svarta nertill. De har två trattar som toppmärke och har fyrkaraktärerna Q(6) LF1 eller VQ(6) LF1

Babordsmärken 	Mittledsmärken 	Styrbordsmärken
--------------------------	---------------------------	----------------------------

Västmärkena står *väster om* ett grund och är gula upptill och nertill och svarta på mitten. De har en tratt över en kon som toppmärke och har fyrkaraktärerna Q(9) eller VQ(9)

Specialmärken

Ostmärkena står *öster om* ett grund och är svarta upptill och nertill och g på mitten. De har en kon över en tratt som toppmärke och har fyrkaraktärerna Q(3) eller VQ(3)

Punktmärkena står *mitt på* ett grund och horisontella röda och svarta ränder. De har två svarta klot som toppmärke och har fyrkaraktärerna FL(2) eller LF1(2)

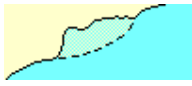
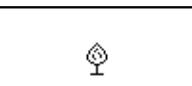
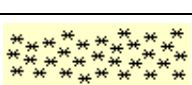
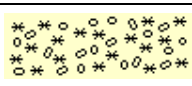
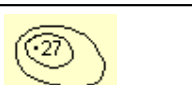
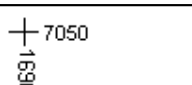
Babordsmärkena står *till vänster om* farledens huvudriktning och är röda och har en röd cylinder som toppmärke. De har godtycklig fyrkaraktär men har alltid rött ljus

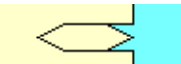
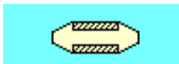
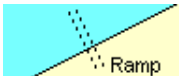
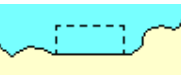
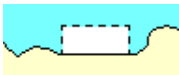
Styrbordsmärken står *till höger om* farledens huvudriktning och är gröna och har en grön kon som toppmärke. De har godtycklig fyrkaraktär men har alltid grönt ljus

Mittledsmärken står *på fritt vatten* farledens mitt eller dess angöring. De har vertikala röda och vita ränder och har ett rött klot som toppmärke.

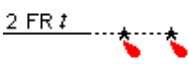
Kort A

Symboler och förkortningar i svenska sjökort

Strandlinjen			
	Mycket låg strand		Mätt strandlinje
	Fjär, strand torr vid lågvatten		Vass eller säv
Kustformer			
-fj	fjord eller fjärd	-v	vik
-sd	sund	-u	udde
-h	holme	-h:na	holmarna
-bg	berg	-b	båda
-gr	grund	-gr:n	grunden
-kl	klabb	-k	kobb, kobbe
-sk	skär	-sk:n	skären
-hl	häll, hälla		
Terräng			
	Höjdkurvor		Berg
	Jordkulle		Väl synligt enstaka träd
	Lövskog		Barrskog
	Blandskog		Fors, vattenfall
Fasta punkter			
	Triangelpunkt		Fixerat läge
	Gränsröse		
	Höjd med höjdangivelse		Rikskoordinater

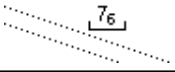
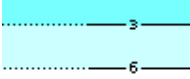
Förkortningar			
St	Stora	L	Lilla
Y	Yttre	I	Inre
M	Mellersta	G:la	Gamla, gammal
S:t	Sankt	ca	Cirka
Ufs	Underrättelser för sjöfarande	Sv L	Svensk Lots
Ufb	Underrättelser för båtsporten		
Hamnar			
	Ankarplats	Hamn	Hamn
	Ankring förbjuden		Varning för ankring
mmmmmm	Fasta fiskeredskap		Fiskodling
	Brygga		Kaj
Ro/Ro	Terminal för Ro-Ro fartyg		Dykdalb, stenkista
	Kran		Hamnkontor
	Tullhus		Fiskehamn
	Marina		Sopmaja/Toalett
	Torrdocka		Flytdocka
	Slip, uppdragningsplats		Ramp, släpställe
	Tippningsplats	#	Brädgård
	Vårdcentral		Radioanmälningspunkt
	Under konstruktion		Under utfyllning
	Fiske förbjudet		Varning för fiske
	Dykning förbjuden		Varning för dykning

	Motorväg, väg		Järnväg (med station)
	Spårväg		Gångstig
	Tunnel		Färja, linfärja
	Teleledning		Kraftledning (med mast)
	Linbana		Akvedukt
	Mast		Pipeline, avlopp, rör
	Sluss		Fast bro
	Svängbro		Klaffbro
	Pontonbro		Gångbro, spång
	Fri höjd och bredd		Damm
	försänkning, fasta sjöfartshinder		Vall, bank
	Genomskärning, krondike		Vägbank
Bebyggelse			
	Tätort		Byggnader
	By		Slott, herrgård
	Hus		Monument
	Kyrka		Kapell
	Telekontor		Postkontor
	Ruin		Flygplats
	Sjukhus		Torn
	Skorsten		Vattentorn
	Väderkvarn		Vindkraftverk
	Fabrik		Såg

■ Tgbr	Tegelbruk	 ● ○ Cist	Oljecictern, tank
	Telefon		
Stationer			
	Livräddningsstation		Lotsstation
	Plats till sjöss där lots möter	 VLCC	Dito för stora tankfartyg (<i>Very Large Crude Carrier</i>)
○ Utk	Utkiksstation	○ SS	Signalstation, signalmast
	Helikopterlandningsplats		Första hjälpen utrustning
Fyrrar och fyrljus			
• • ☆ ☆ ☆	Fyrens läge		Fyrljus (enfärgat)
	Sektorfyr		Ensfyrrar
			Fyrskepp
Aux	Bifyr	Obscd	Skymt ljus
(occas)	Fyr tänd vid behov	(exting)	Släckt fyr
(intens)	Intensifierat ljus	(conspic)	Väl synlig
ö	Övre	n	Nedre
Färger			
Am	Ambrafärgat	B	Svart
Bu	Blått	G	Grönt
Gy	Grått	Or	Orange
R	Rött	Vi	Violett
W	Vitt	Y	Gult
Sjömärken			
	Lysbojar		Lysprickar
	Babordsboj, plattboj		Styrbordsboj, spetsboj
	Klotboj		Pelarboj
	Bojar med topptecken		Förtöjningsboj
			Superboj

	Prickar med toppstecken		Farledens huvudriktning
	Båk		Kummel
	Stångmärke		Tavla
	Sjömärke		Stenröse
	Målad fläck		
Radiofyrrar			
	Radiotelegrafstation		Radiotelefonstation
	Radiofyr		Cirkulär radiofyr
	Riktad radiofyr		Radiopejlstation
	Radarstation		Svarande radiofyr (med morse)
	Ständigt sändande radiofyr		Flygradiofyr
Decca	Deccastation		Nödtelefon, nödradio
	Radio/TV mast och torn		Radarreflektor
Sjöfartshinder			
	Alltid synligt skär		Sten i vattenytan
	Sten under vattenytan		Undervattenssten med minsta djup
	Undervattenshinder, svept till angivet djup		Vrak synligt över vattenytan
	Vrak med endast masterna synliga		Vrak farligt för ytnavigering
	Vrak med minsta djup		Vrak svept till angivet djup
	Vrak djupare än 18m		Oren botten, vrakrester
	Undervattenshinder		Varningskurva
	Pålar eller stockar under vattenytan		Borrtn, borrhplattform
	Ungefärligt läge (Position Approximate)		Osäkert läge (Position Doubtfull)
	Existens tvivelaktig (Existence Doubtfull)		Utlopp, rörhuvud

Gränser och farleder			
	Enslinje	$\perp$	I ens med
	Sektorgräns		Farled
	Tungtrafikkorridor med minsta djup		Undervattenskabel
	Område med undervattenskablar		Övergiven undervattenskabel
Tk	Telekabel	Krk	Kraftkabel
	Rörledning		Område med rörledningar
	Övergiven rörledning		Marin gränslinje i allmänhet
	Skyddsområde		Kontrollområde
	Skjutområdesgräns		Ankringsområde
	Tippningsområde		Korthänvisning
5 kn	Fartbegränsning		Territorialvattengräns
	Tullgräns		Riksgräns
	Outmärkt farled, båtsportled (med minsta djup)		Baslinje med baslinjespunkt
	Varning för bottenaktiviteter		Förbud mot bottenaktiviteter
Djup och djupsiffror			
$0_3 \quad 1_2 \quad 5_8 \quad 12$	Djupsiffror	$\begin{matrix} 3 & 6 & 10 & 15 & 20 \\ 40 & 50 & 100 \end{matrix}$	Kurvsiffror
7_5	Lutande siffra, djupet i läget	1_2	Rak siffra, djup på intilliggande grund
$\frac{1}{60}$	Lodning utan bottenkänning	SD	Tvivelaktigt djup (Soundings Doubtfull)
(7_5)	Djupsiffran ej i position		Minsta djup i trång passage
	Område svept eller ramat till angivet djup		Muddrat område (med djup och år)

	Muddrad farled (djup kontrollerat med ram)		Område inom vilket endast djup ner till 3m är fullständigt utsatta
	Icke sjömätt område		Djupkurvor
Bottenbeskaffenhet			
<i>Sl</i>	Slam	<i>Ga</i>	Gyttja
<i>Mr</i>	Mudder	<i>La</i>	Lera
<i>Sd</i>	Sand	<i>Gr</i>	Grus
<i>Ss</i>	Singel	<i>Kr</i>	Klapper
<i>St</i>	Sten	<i>Bl</i>	Block
<i>K</i>	Klippbotten	<i>Sk</i>	Skal
<i>Gs</i>	Sjögräs	<i>T</i>	Tång
<i>ls</i>	Lös	<i>f</i>	fin
<i>gv</i>	grov		
Kompass			
N	Nord	O E	Ost
S	Syd	V W	Väst
NO NE	Nordost	SO SE	Sydost
SV SW	Sydväst	NV NW	Nordväst
<i>N</i>	Norra	<i>Ö</i>	Östra
<i>S</i>	Södra	<i>V</i>	Västra
	Magnetiskt störningsområde		

Sjötermer

Akterut anger befintlighet, något finns akterut.

Exempel: "Flaggspelet finns längst akterut".

Akteröver anger riktning, man beger sig akteröver.

Exempel: "Revengegrundets fyr rakt akteröver".

Angöra. Att gå in så pass nära mot land att man bestämma sin position. Vid territorialvattengränsen finns s.k. angöringsbojar som markerar början på en farled.

Ankare. Ett föremål vars syfte är att fällas/hivas överbord för att sedan fästa i sjöbotten för att hålla fast ett fartyg.

Anlöpa. Att komma fram till sin destination. T.ex. gå in i (anlöpa) en hamn.

Ansätta. Att med hjälp av ansättningsskruvar eller taljor styva upp ett fartygs stående gods.

Avhåll. Några öglor lagda runt en pollare eller ett spel för att minska belastningen vid firning.

Avrusta. Att avrigga ett fartyg samt vidtaga åtgärder för att skydda/förrådsställa materielen i land. Segelbåtar och andra mindre fartyg avrustas i regel varje höst.

Barkass. Stor, tung båt för transport av tyngre last. Är oftast avsedd att halas/firas i däckartar på större fartyg.

Barlast. Tungt material, även vatten eller bränsle, som placeras i botten under vattenlinjen för att öka ett fartygs stabilitet.

Bedarra. Då hård vind eller storm avtar i styrka.

Befälhavare. Chefen på ett handelsfartyg, (se Fartygschef).

Beknip. Ett tåg eller en knop är i beknip då det fastklämts så att det ej utan vidare kan lossas.

Belägga. Att fastgöra ett tåg eller en ända så att det lätt kan lossas, men ej kan komma loss av sig självt.

Bensel. Att med garn naja ihop två tåg så att de ej kan löpa.

Beslå. Att medelst trängling hålla ihop och fastgöra ett bärgat segel till bom, mast eller rå.

Bestick. Hjälpmedel vid navigering, t.ex. passare, transportör och linjal.

Bestickföring. Innebär att man kontinuerligt fastställer sin position med hjälp av ytbobservationer och beräknar ny/fortsatt kurs, samt för in denna i sjökortet.

Bidevind är när man seglar med vinden för om tvärs, kallas även sträckbog.

Bleke. Vindstilla, stiltje.

Bordläggning är den yta som skiljer insidan av båten från vattnet på utsidan. Tillsammans med de balkar och spant som bär upp den bildar det skrovet. Ej att förväxla med ombordläggning (se Lägga ombord).

Båt Se Fartyg.

Bänka. Att i sjökortet mäta distansen till en bestämd plats.

Bära av. Att hindra en båt från att stöta mot eller hugga mot en kaj eller dylikt.

Bära hän. Att påskynda ett arbetes utförande. Liktyding med "Sätt fart!"

Bäring är vinkeln mellan norr och syftlinjen till ett föremål.

Exempel: En fyr som finns rakt österut från ett fartyg ligger på bäring 90 grader från fartyget, fartyget ligger på bäring 270 grader från fyren.

Dejsa. Att under segling göra fart akteröver.

Displacement är vikten av den vattenmassa som fartyget undantränger, d.v.s. totalvikten av fartyg med last och allt.

Deviation är det vinkelfel som uppstår då ledande föremål på båten påverkar kompassen. Detta vinkelfel är olika på olika kurser och kompenseras antingen av kompensationsmagneter i kompassen eller med en deviationstabell där vinkelfelet för varje kurs finns införd. (Se Missvisning).

Dikt. Så mycket det går. T.ex. dikt bidevind eller rodret styrbord dikt.

Dirk kallas det tåg som håller upp bommen då seglet inte är hissat.

Dragg. Ett slags lättankare med fyra flyn som är infällbara mot läggen för att underlätta stuvning.

Dragga. När ett fartygs ankare släpar längst sjöbotten. Kan även betyda att med en dragg försöka fånga ett föremål på botten.

Durk. Golvet på ett fartyg heter durk. På örlogsfartyg även särskilt förvaringsutrymme t.ex. ammunitionsdurk.

Dykdalb. En kon av stockar nedslagna i sjöbotten. Används för att fästa förtöjningsgoods vid då man som regel förtöjer mellan dykdalben och kajen. Namnet härstammar från dess konstruktör, hertigen av Alba (duc d'Albe).

Dyvika. En propp till länshål för avtappning av vatten i båt. Proppen används till att hindra att vatten tränger in i båten.

Dävert. En hissanordning för att på större fartyg hala/fira livbåtar eller barkasser.

Enslinje. En linje som löper genom två väl synliga föremål och kan användas för navigering. Ofta sätts sjömärken ut så att de bildar en enslinje som sammanfaller med en farled.

Ensmärke. Ett väl synligt föremål eller sjömärke. Två ensmärken bildar en enslinje.

Fall. Tåg med vilket segel hissas.

Falla av sägs ett fartyg göra när dess förstäv avlägsnar sig från vinden. Motsatsen är lova.

Fallgirighet. Ett segelfartygs benägenhet att vid midskepps ror falla av. Ett fallgirigt fartyg måste stöttas med roret mot vinden för att hålla rak kurs.

Fallrep eller **fallrepstrappa.** En trappa som fälls ner längst ett fartygs styrbordssida och gör så att folk kan komma till och från fartyget i små båtar, t.ex. barkasser.

Fartyg. Varje farkost som kan användas till transport på vattnet och med minst 12 m längd och 4 m bredd. Mindre fartyg kallas båt. Undantag är undervattensfarkoster vilka kallas ubåtar oavsett storlek, samt farkoster som saknar skrov, t.ex. flottar och sväware.

Fartygschef. Chef på örlogsfartyg, (se Befälhavare).

Fendert eller **fender.** Buffert av mjukt material för att ta upp stötar vid t.ex. tilläggning, (se Frihult).

Fira. Att kontrollerat ge efter på ett tåg så att firningen när som helst kan stoppas (i motsats till "låta gå" då ett föremål tillåts falla fritt). Firning kan ske med eller utan avhåll Fira är motsatsen till hala.

Flaggspel. Flaggstången längs akterut där nationalitetsflaggan förs.

Fribord är fartygssidans minsta höjd över vattenytan.

Frihult. Timmerbitar eller bildäck som hängs ut över fartygssidan för att skydda denna. Till skillnad från fendertar kan en frihult vara permanent.

Frälsarkrans. Livboj av cirkulär typ.

Fyr. En fyr är ett sjömärke som nattetid vägleder sjöfarten medelst ljussignaler. De är ofta stål- och/eller betong-konstruktioner som är placerade vid strandkanten eller på grunt vatten.

Fyrkaraktär. För att underlätta identifieringen av fyrar så finns det fastställda fyrkaraktärer som återfinns i sjökortet. Dessa betecknas med förkortningar av deras engelska namn, t.ex. "Q(3)", "Iso 6s", "Fl(2) 6s", "Mo(---) 10s".

Förfånga. Att avlösa vakter och poster.

Förtöja. Att lägga förtöjningståg mellan båt och kaj så att båten inte kan driva iväg.

Förut. Anger befintlighet. Exempel: "Ankaret är placerat förut".

Föröver. Anger riktning. Exempel: "Dra den där tampen föröver".

Gaj. Kallas det tåg eller kätting som stöttar bom eller dävert. På segelbåtar kallas det gaj som stöttar storbommen för dirk, denna lossas då storseglet är hissat.

Gardjörn är en avbärare av kraftiga stålrör som är till för att skydda ett fartygs bordläggning när det ligger vid kaj. Det finns oftast ganska långt akterut.

Gippa. Vid länsning gira så att bomseglet slår över och vinden kommer in från andra sidan. Vid kraftig vind bör man ta hem på storskotet (och ducka) innan man gippar då kraften på bommen kan bli mycket stor.

Glas. På fartyg är varje vakt är indelad i åtta glas om tretio minuter. "Fyra glas" kan alltså betyda klockan 2, 6, 10, 14, 18 eller 22 beroende på vilken vakt det är. Förr i tiden slog man alltid tiden i glas på skepsklockan. Se även vakt.

Gå upp i vind gör man när man styr rätt emot vinden.

Gös. Liten flagga som förs av örlogsfartyg i hamn på gösstake i fören.

Hala. Att medelst tåg eller talja hissa upp ett föremål.

Hala in/hem. Att hala ytterligare på ett redan styvt tåg.

Hala ned. De flesta föremål halas när de ska upp och firas när det ska ner, utom flaggan som hissas på morgonen och halas (ner) på kvällen.

Hala upp. Att medelst förtöjningstågen förflytta en båt som ligger vid fartygssidan föröver.

Hals. Tåg med vilket ett råsegels främre nedre horn hålls fast och manövreras. Ett fartyg seglar för babords halsar när det har vinden in från babord. För fulla halsar innebär att man i bidevind släpper ut halsarna så mycket det går för att kunna gå upp högt i vind.

Halvvind innebär att man har vinden tvärs in om styrbord eller babord.

Hem. Att ta/hala hem på ett något innebär att man drar det till sig. T.ex. "Ta hem ankaret" innebär att det dras upp från sjöbotten och in på sin plats i båten. "Ta hem det lösa" är samma som att styvhala. "Ta hem på storen" betyder att drar in bommen med storskotet.

Hissa En flagga hissas på morgonen och halas (ner) på kvällen.

Hiva. Används i betydelsen kasta något överbord t.ex. ett lod eller ett ankare.

Hugga. 1) Att hugga en hake är att fästa den i någonting t.ex. en ring eller bult.
2) En båt hugger när den upprepade gånger stöter emot sjöbotten, kajen eller en annan båt.

Hålla är ett vanligt ord i många sammanhang.

Hålla an/igen är att hålla fast någonting och avvakta eller bara avvakta.

Hålla emot är att bromsa en rörelse t.ex. ett fallande föremål

Hålla kurs är att styra åt ett och samma håll utan onödiga girar.

Hålla undan, väja, motsatsen är kära

Kantra. 1) En båt kantrar då den pressas omkull av vind, sjö eller förskjuten last.

2) Vinden sägs kantra då den hastigt ändrar riktning.

Kardinalmärken utmärker sjöfartshinder. Det finns nord-, syd-, väst- och ostmärken, de står norr, söder, väster och öster om hindret. Kardinalmärkena är mönstrade i svart och gult. Se även Lateralmärken.

Klart skepp Innebär att ett örlogsfartyg är klart för omedelbar strid.

Klys eller **klyse**. Ett hål genom ett fartygs bordläggning för genomföring av tåg eller kätting till förtöjning eller ankring.

Kompass. En magnetisk kompass består av en magnetisk kompassros, fritt upphängd i en kupol innehållande rostskyddande vätska som t.ex. sprit. Det finns även gyrostabiliserade kompasser.

Kompasshus Kallas det hölje som kompassen är upphängd i. Ofta är kompassen upphängd i kardaner som gör att den ligger horisontellt även om båten lutar.

Kryssa. Att segla med omväxlande styrbords och babords bidevind.

Kära. Att hålla nära t.ex. en boj, ett sjömärke eller en udde.

Lanterna. En lanterna är ett ljus som fartyg är skyldiga att föra under mörker och skymning. De viktigaste är babordslanterna (röd), styrbordslanterna (grön), topplanterna och akterlanterna (vita). Lots, bogserare, minsvepare, mudderverk o.d.y. för fler lanternor.

Lateralmärken utmärker utkanterna av en farled. Det finns babordsmärken och styrbordsmärken. Babordsmärkena är röda och har platt topp, styrbordsmärken är gröna och har spetsig topp.

Levang. 1) En till skrovet fäst stång längst vilken ett skot eller hals kan löpa från sida till sida. Storskotets nedre ända är som regel fäst i en levang.

2) en styv, långskaftad borste för rengöring av däck.

Lod. Anordning för att mäta vattendjup. Det finns både elektroniska ekolod och handlod med snöre.

Logg. Anordning för att mäta en farkosts fart genom vattnet.

Lova. Att gira så att fartygets förstäv närmar sig vinden. Motsatsen heter "falla av".

Lovart. Det håll varifrån vinden blåser.

Lovgirighet. Ett fartyg är lovgirigt om det för midskepps ror vill gå upp i vind.

Långskepps. Saker som ligger med ena ändan föröver och andra ändan akteröver sägs ligga långskepps, eller längst långskeppslinjen. Motsatsen är tvärskepps.

Låt gå. Att släppa någonting, t.ex. "låt ankaret gå".

Lä. Det håll åt vilket vinden blåser. Man säger att man är i lä då man är skyddad från vinden bakom t.ex. en ö.

Lägga är ett annat vanligt ord.

Lägga av en förtöjning är att lossa den och låta den gå.

Lägga ombord (ombordläggning), kollision.

Lägga till är att stoppa ett fartyg och förtöja.

Lägga till spels är att lägga ett tåg i avhåll kring ett spel.

Lägga fast, att stuva/placera ett föremål så att det ej kan röra sig eller komma loss.

Lägga ut, motsatsen till lägga till.

Lätta. 1) Att lyfta något, t.ex. lätta ankar.

2) Att lätta på rodret innebär att minska rodervinkeln.

3) Vädret sägs lätta då det klarnar efter regn eller dimma.

Manna reling. När besättningen ställer sig i givakt vid relingen. En hedersbetygelse som i Sverige är förbehållen kungligheter och besökande statschefer.

Mantåg. Ett horisontellt tåg i midjehöjd att hålla sig i. Jämför med reling som är gjort av räcke och inte av tågvirke.

Marvatten. En båt ligger i marvatten då den är fylld med vatten men ändå håller sig flytande.

Midskepps. 1) Rodret sägs vara midskepps då det inte bildar någon vinkel mot fartyget.

2) Midskepps är även platsen mitt i fartyget, lika långt från för som från akter.

Missvisning. Vinkelskillnaden mellan jordens magnetfält och meridianer. Samma skillnad som mellan norr på kompassen och norr i sjökortet. Uppgift om missvisning finns alltid med i sjökortet. (se Deviation)

Naja. att med garn eller smäckert tågvirke lägga fast ett föremål eller ett grövre tåg.

Navigation. Konsten att kunna läsa sjökort, sjömärken, fyrar, kunna lägga ut en bra och säker rutt samt att kontinuerligt kunna bestämma sin position och kurs genom ytobservationer och/eller bestickförning.

Pillemasare. Gammal beteckning på båtsman som inte förtog sig arbetet.

Pollare. Grov kubbe av stål eller betong avsedd att förtöja vid.

Rappa ur. Att dra ut ett tåg eller vajer ur ett block.

Sacka. Att med aktern före förflytta en båt akteröver längst fartygssidan. Motsatsen är "hala upp".

Sejsa. Att med bensen, klämma eller med bara händerna hålla ihop två tåg så att de ej kan löpa.

Sjökort. En karta över ett farbart vattendrag med speciell utmärkning av djup, grund, grynnor, vrak, sjömärken, fyrar, farleder o.d.y.

Sjömaning. Gemensamt namn på allt arbete med tåg och vajer.

Sjömanskap är förmågan att på rätt sätt hantera en farkost till sjöss. Gott sjömanskap kräver bl.a. kunskap, omdöme, beslutsamhet och vilja, och kan endast förvärfvas genom praktisk erfarenhet till sjöss.

Sjömärke. Sjömärken är fyrar, båkar, kummlar, stångmärken, tavlor, märken, bojar och prickar. Dessa är utsatta av sjöfartsverket för att utmärka farleder och grund.

Skepp. Segelfartyg med tre eller fler master.

Skivning. Skivar en tross gör man när man lägger upp den i en mycket prydlig spiral på däck.

Skot är det tåg som löper från ett segels skothorn till ett spel med vilket man kan *skota* seglet.

Skott. Väggarna i ett fartyg heter skott. Skott som sitter under vattenlinjen har som regel vattentäta dörrar för att hindra fartyget från att sjunka om det skulle ta in vatten.

Slag. 1) Man lägger ett tåg i slag, inte öglor, runt en pollare, spel e.d.y.
2) När man gör ett slag med en segelbåt ändrar man kurs så att vinden kommer in från motsatt bog.

Slagsida. Ett fartyg sägs ha slagsida då de på grund av lastförskjutning eller läkage lutar åt endera sidan.

Slacka. Att ge efter på ett styvt tåg. Motsatsen till "hala hem".

Slör. Att segla med vinden akter om tvärs.

Spinnaker är ett segel vars övre hörn (fallhornet) medelst ett fall hissas upp i masttoppen, och vars två nedre hörn (skothorn) kan skotas med ett spel på vardera sidan. När man länsar så kan båda skothornen hänga fritt, men när man slörar så bör läsidan hållas ut med en spinnakerbom.

Splits. Att splitsa ihop två rep innebär att tvinna in de båda repens kardeler i varandra till en nästan osynlig skarv. Änden på ett tåg kan också splitsas till ett öga. Även vajer kan splitsas.

Styvhala. Att hala in på ett slackt tåg tills det blir sträckt.

Stå. Innebär att omedelbart avbryta en verksamhet, om man halar ska man hålla an.
Exempel: "Stå vid vinschen"

Stå på. Att fortsätta med samma kurs och fart.

Tagling. Att med garn linda ändan ev ett tåg så att det inte fransar sig kallas tagling. Förr i tiden använde man hästtagel till detta, därav namnet.

Tajt. Uppsträck, styvhalat, spänt.

Tågvirke är ett gemensamt namn på spunna linor, rep och trossar. Smäckert tågvirke benämns lina och grövre benämns tross. Riktigt klena linor kallas märling eller sjömansgarn. Tågvirke görs av fibrer som spinns till kardeler som sedan tvinnas till en tross. Av trossar kan man sedan slå en kabel.

Vajer består av sex kardeler tvinnad ståltråd kring en sjunde s.k. kalv av oljat fiberämne. Vajer kan vara hård för stående rigg eller böjlig för att gå genom block. Antalet ställinor bestämmer hållfasthet och böjlighet.

Vakt. På fartyg är dygnet indelat i sex vakter om fyra timmar. Dessa är Hundvakten (00-04), Dagvakten (04-08), Förmiddagsvakten (08-12), Middagsvakten (12-16), Plattvakterna (1:a 16-18, 2:a 18-20) och Första vakten (20-24).

Vaterbom är en från fartygssidan utfällbar bom till för att förtöja fallrepsbåtar vid.

Vinda. Att ta hem på tåg eller kätting som är lagd kring ett spel.

Örlogsfartyg. Fartyg och sväware som tillhör ett lands marina stridskrafter, som för det landets örlogsflagga eller gös, som står under befäl av utnämnda officerare och är bemannade, helt eller delvis, av militära sjömän. Alla örlogsfartyg är inte beväpnade, men de som har offensiva vapen benämns stridsfartyg.

Överhalning. Häftig krängning hos ett fartyg orsakad av grov sjö, vind eller lastförskjutning.

Överhandsväder råder då ett fartyg på grund av för kraftig vind inte längre kan föra segel eller manövrera som normalt.

Kostervalsen

Kom i kostervals
lägg din runda arm om min hals.
Jag dig föra får,
hi och hej, va' det viftar och går.
Kostervalsen går,
lek och smek blir i skrevor och snår.

Refr :

*Jag är din,
och du och är min,
allrakärestan min!
Dejliga mö på Kosterö,
du, min lilla rara fästemo.
Maja lilla, hej!
Maja lilla säg,
säg vill du gifta dig
med mig?*

Kom i kosterbåt,
nu i natten följas vi åt,
ut på hav vi gå,
där som mareden blänker så blå.
Jag dig smeka vell,
där som dyningen lyser som ell'.

Refr

Kom uti min famn,
i din famn jag finner min hamn.
Maja, jag är din,
du är min, allrakärestan min.
Maja, jag och du,
kuttrasju, mun mot mun, kuttrasju.

Refr

Kom i brudstol, kom,
innan året hunnit gå om.
Maja, jag är din,
lilla du, som min brud blir du min.
Maja, då blir jag,
då blir jag så sju sjungande glad.

Refr

G Svenning

Svinnsta skär

Dansen den går uppå Svinnsta skär,
hör klackarna mot hällen.
Gossen han svänger med flickan kär
i stilla sommarnatt.
Blommorna dofta från hagen där
och många andra ställen.
och mitt i taltrastens kvälskonsert
hörs många muntra skratt.

Refr :

*Ljuvlig är sommarnatten,
blånande vikens vatten.
Och mellan bergen och tallarna
höres musiken och trallarna.
Flickan har blommor i håren,
månen strör silver i snåren.
Aldrig förglömmar jag stunderna där
uppå Svinnsta skär.*

Gossen tar flickan uti sin hand
och vandrar ner mot stranden,
lossar sin jolle och ror från land
bland klippor och bland skär.
Drömmande ser han mot vågens rand,
som rullar in mot stranden,
kysser sin flicka så ömt ibland
och viskar: "Hjärtans kär".

Refr

Solen går upp bakom Konungssund
och stänker guld i vågen.
Fåglarna kvittra i varje lund
sin stilla morgonbön.
Gäddorna slå invid skär och grund
så lekfulla i hågen.
Men sista valsens i morgonstund,
man hör från Svinnerön

Refr

Gideon Wahlberg

Dans på Brännö brygga

Kors vad det vimlar av segel i da'
Är det kappsegling? Nej det är lördar'.
Ja visst, då förstår jag vart pojkarna ska.
Dom har änna som ledit i da'.
Där seglar Kalle med kepsen på svaj.
"Hej på dej du! Hur har du det själv då?"
Det är tjo vad det viftar, kom med om du vill!
Ja du vet väl var vi lägger till?

Refr :

*Det är dans på Brännö brygga
en gammal och kär tradition.
Fullt med publik och trevlig musik.
Ja vad är en vals utan dragspelets ton,
och en dans på Brännö brygga
är för många ett stort äventyr.
där är glädje och fest.
Se där ute i väst
blinkar Vinga fyr.*

Från Vinga sand,
hörs in till land
blandat med dragspelslåt
dunket från en fiskebåt.
Dansen den går,
hjärtat det slår,
slår för en liten vän
och för Bohuslän.
(Är du med på den?)

Ada och Beda och Kalle och jag
tar en vickning i ruffen på "Flory"
och preppen den hänger i tamp som den ska
men i sällskap med "tra-la-la-la".
Kalle som är på ett prima humör
elegant bjuder upp med ett "Ska vi?"
Och med Ada i famn går han in för en dans
som om tyngdlagen alls inte fanns.

Refr

Lasse Dahlquist

Jungman Jansson

Hej och hå, Jungman Jansson,
redan friskar morgonvinden,
sista natten rullat undan
och *Constantia* ska gå.
Har du gråtit med din Stina,
har du kysst din mor på kinden,
har du druckit ur ditt brännevin,
så sjung: "hej å hå!"

Hej och hå, Jungman Jansson,
är du rädd din lilla snärta
ska bedraga dig, bedraga dig
och för en annan slå?
Och som morgonstjärnor blinkar,
säg, så bultar väl ditt hjärta,
vänd din näsa rätt mot stormen
och sjung: "hej å hå!"

Hej och hå, Jungman Jansson,
kanske ödeslotten faller,
ej bland kvinnfolk, men bland hajar
uti Söderhaven blå.
Kanske döden står och lurar
bakom trasiga koraller.
Han är hårdhänt, men hederlig,
så sjung: "hej å hå!"

Kanske sitter du som gammal
på en farm i Alabama,
medan åren skikas långsamt
över tinningarna grå.
Kanske glömmer du din Stina
för en sup i Yokohama.
Det är slarvigt, men mänskligt,
så sjung: "hej å hå!"

Dan Andersson

Han hade seglat för om masten

Han hade seglat för om masten,
som en man uti många år,
han hade seglat med förskjutning i lasten,
från Frisco till Singapor.
Han hade seglat med fransmän och briter,
och med de som betalt honom bäst,
han hade slungats mot Sydjyllands klitter,
en gång i en storm från sydväst.

Hans rum var den mörkblå skansen,
hans bädd var den hårdaste koj,
hans hem var den mörkblå Atlanten,
i storm som i dyning loj.
Hans dröm var en annan skuta,
en annan kock och kapten.
Två flickögon bakom en ruta,
som han sett vid lampans sken.

Men så en dag dag det sig hände,
det var i en kinahamn,
där kom det en skuta han kände,
som bar hembygdens namn.
Han blev lite röd om kinden,
när skeppet med ens föll av,
och flaggan slog ut för vinden,
den flagg som han en gång höll av.

Han såg den fast svart av röken,
och blekt av tropikernas sol,
han hörde den fladdra likt göken,
som i hembygdsskogarna gol.
Och gul som ett skälvande klänge,
han sett i en flickas hand.
För första gången på länge,
han mindes sitt fädernesland.

Han mindes en röd liten stuga,
någonstans i ett hölje skyggt
där höga trädstammar sig buga,
sig inför så skön en bygd.
Han hörde ett flickskratt ifrån logen,
och en väbekant dragspelslåt.
Han mindes en gång uti skogen,
och slutligen brast han i gråt.

Så länge skutan kan gå

Så länge skutan kan gå,
så länge hjärtat kan slå,
så länge solen den glittrar på böljorna blå.
Om blott en dag eller två
så håll till godo ändå,
för det finns många som aldrig en ljusglimt kan få.

Och vem har sagt att just du kom till världen
för att få solsken och lycka på färden?
Att under stjärnornas glans
bli purrad ut i en skans,
att få en kyss eller två i en yrande dans?
Ja, vem har sagt att just du skall ha hörsel och syn,
höra böljornas brus och kunna sjunga?
Och vem har sagt att just du skall ha bästa menyn
och som fågeln på böljorna gunga?

Och vid motorernas gång
och ifall vakten blir lång,
så minns att snart klämtar klockan för dig: ding,
ding, dång!
Så länge skutan kan gå,
så länge hjärtat kan slå,
så länge solen den glittrar på böljorna blå.

Så tag med glädje ditt jobb fast du lider,
snart får du vila för eviga tider.
Men inget hindrar dig alls
att du är glad och ger hals,
så kläm nu i med en verkligt sju sjungande vals.
Det är en rasande tur att du lever, min vän,
och kan valsa omkring i Havanna.
Om pengarna tagit slut gå till sjöss om igen
med karibiens passadvind kring pannan.

Klara jobbet med glans,
gå iland någonstans,
ta en kyss eller två i en yrande dans.
Så länge skutan kan gå,
så länge hjärtat kan slå,
så länge solen den glittrar på böljorna blå.

Evert Taube

En gång jag seglar i hamn

Liten blir stor
drömmer och tror
kommer du snart till mig?
Rosende kind
kommer en vind
för den mig hem till dig.

Refr :

*Oh, en gång jag seglar i hamn,
en gång är du i min famn,
en gång berättas, min vän
sagan om dem
som kommer igen.*

*En gång i drömmarnas land
vandrar vi två hand i hand,
en gång, min älskling,
kommer jag hem till dig.*

Blågröna svall
tång och korall
lurar inunder mig,
men ovanför
stjärnorna hör
sången jag skrev till dig.

Refr

Stig Olin

En sjöman älskar havets våg

En sjöman älskar havets våg,
Ja vågornas brus.
När stormen skakar mast och tåg,
hör stormarnas sus.

Refr :

*Farväl, farväl, förtjusande mö,
vi komma väl snart igen.*

Min trogna flickas varma kyss,
hör vågornas brus.
För sista gången fick jag nyss,
hör stormarnas sus.

Refr

Hon viskar ömt och ljuvt mitt namn,
hör vågornas brus.
"Kom snart tillbaka i min famn
från stormarnas sus."

Refr

Dans på Sunnanö

Där går en dans på Sunnanö, där dansar Rönnerdahl,
med lilla Eva Liljebäck på pensionatets bal
och genom fönstren strömmar in från sommarnatten sval,
ll: Doft av syrener och jasmin i pensionatets sal :ll

Och lilla Evas arm är rund och fräknig hennes hy,
och röd som smultron hennes mun och klänningen är ny.
-Herr Rönnerdahl, det är ju Ni som tar vem Ni vill ha,
ll: bland alla kvinnor jorden runt, det har jag hört, haha! :ll

-Att ta är inte min musik, nej fröken, men att ge.
Jag slösar men är ändå rik så länge jag kan se.
-Vad ser Ni då, herr Rönnerdahl, kanske min nya kjol?
ll: -Ja, den och kanske något mer. Ta hit en bra fiol! :ll

Det går en dans på Sunnanö till Rönnerdahls fiol,
där dansar vågor, dansar vind och snön som föll i fjol.
Den virvlar där, där går ett brus igenom park och sal.
ll: Och sommarmorgonen står ljus och södergöken gal. :ll

Och lilla Eva dansar ut med fänrik Rosenberg
och inga fräknar syns på hyn, så röd är hennes färg.
Men Rönnerdahl är blek och skön och spelar som en gud,
ll: och svävar i en högre rymd där Eva är hans brud. :ll

Evert Taube

Änglamark

Kalla den änglamarken eller himlajorden om du vill,
jorden vi ärvde och lunden den gröna.
Vildrosor, blåsippor och lindblom och kamomill,
låt dem få leva, de är ju så sköna!

Låt barnen dansa som änglar kring lönn och alm,
leka tittut mellan blommande grenar.
Låt fåglar leva och sjunga för oss sin psalm,
låt fiskar simma kring bryggor och stenar!

Sluta att utrota skogarnas alla djur!
Låt örnen flyga, låt rådjuren löpa!
Låt sista älven som brusar i vår natur
brusa allttjämt mellan fjällar och gran och fur.

Kalla den Änglamarken eller Himlajorden om du vill,
jorden vi ärvde och lunden den gröna.
Vildrosor, blåsippor och lindblom och kamomill,
låt dem få leva, de är ju så sköna!

Vals i Furusund

Jag minns en stund i Furusund när skymningen föll på,
vi kom på kryss från Öregrund på Ålandshavet blå.
Vi hade gjort en gip och en sväng vi Calle Schevens ö,
men där var tyst på Calles äng stad bara volmat hö,
men där var tyst på Calles äng stad bara volmat hö.

Från Uno Östermans fiol där hördes ingen låt,
och inte såg vi någon kjol och där låg ingen båt,
nej där fanns ingenting att se i Calle Schevens lund.
Vi satte kurs på vår supé och for till Furusund.

Jag minns en stund i Furusund när skymningen föll på,
vi kom på kryss från Öregrund på Ålandshavet blå.
På Balltorps restaurang där var bal, dit styrde jag min kos,
jag fick en blick, jag gjorde mitt val: "God afton, min roslags ros!"
jag fick en blick, jag gjorde mitt val: "God afton, min roslags ros!"

Då seglar fram en kavaljer på golvets platta plan,
mitt häpna öga återser den gamle Roslags Pan!
Och Calle Scheven dansar ut och snurrar runt med mig
och säger: "Rönnerdahl vet hut! Den blomman plockar du ej!"

Evert Taube

Västanvind

En dag blev hela havet en öken för min syn
och ingen fågel syntes där kretsas under skyn.
Jag gick bland vilda rosor, bland rönn och kaprifol,
på stigen där jag mötte min älskade i fjol.
Jag lade mig på marken, jag nämde hennes namn,
jag tryckte mig mot jorden som var den hennes barm,
och solen sjönk i havet och natten blev så varm.
Jag slumrade och trodde hon somnat på min arm.

Då hörde jag hur göken gol, men om en stund
jag somnade på nytt med en vildros mot min mun.
Jag var så trött av kärlek, jag var så trött av sorg,
min älskade har glömt mig och rest till Göteborg.
Men akten er I gossar på Sveriges västra kust
som resen ut till havet och västanvindens pust!
Där givas många löften, men hållas ganska få,
nej, västanvind och flickor kan ingen lita på.

Evert Taube

Maj på Malö

"Goddag, herr handelsman Flinck, min vän,
jag kommer med storm ut till Flatön igen!
Det blåser, nordvästen ger hals."
"Goddag, herr Rönnerdahl, välkommen ut!
Nordvästen bedarrar, han blåser snart slut.
Men hör min bedårande vals!"

Refr:

ll: *Maj på Malö, vackra Maj,
dig vill alla böljor smeka,
när du kommer i din eka
och förtöjer den på svaj.
Hoppar i land, smidig och grann,
blåögd och brun med små, små fjun
på ejderdun vilar du i mina drömmar,
flicka fröm Malö Strömmar. :ll*

"Vem ror i brytande sjö hitåt?
En fröken, herr Flinck, kommer ensam i båt!
Det blåser, nordvästen ger hals!
Vem är den fröken? Hon ror som en man."
"Det är Maj på Malö så fager och grann.
Men hör min bedårande vals!"

Refr.

"Se, Maj på Malö, goddag mitt barn!
I svallande sjö sättas kärlekens garn.
Det blåser, nordvästen ger hals!
Se här, min vän, har du posten - ett brev!
Han svarar ju fort - för jag minns när du skrev.
Men hör min bedårande vals!"

Refr.

"Se här, skön' Maj, nu är allting klart,
hos handelsman Flinck går det undan med fart!
Det blåser, nordvästen ger hals!
En ost, två kilo, så fet och så rar,
ansjovis, sardiner, en burk kaviar!
Men hör min bedårande vals!"

Refr.

Evert Taube

Båtlåt

Det var en båt som sa till en annan:
"Vad du var stilig,
vi borde borda varann,
gjorda för varann,
och köla lite grann,
som bara båtar kan."
Bada bam bam bam bam.
Bada bam bam bam bam.

Andra båten sa:
"Klart att jag vill va'
med och kryssa,
kyssa din stiliga för,
i en stillsam slör
vi varann förför,
som bara båtar gör."
Bada bam bam bam bam.
Bada bam bam bam bam.

Sen när det blir lä,
ja då kan vi klä
av oss seglen,
ligga att tag vid en boj,
skepp o'hoj,
gnida vår fernissa
lite grann och fnissa,
kasta ett ankar,
bli lite vågade, ha lite skoj (Ojoj).

Och hur vi sedan få
en och kanske två
egna små jollar,
jollrande efter på släp,
i ett navelrep,
det är en hemlighet,
som bara båtar vet.
Bada bam bam bam bam.
Bada bam bam bam bam.

Vi kan lägga till i
äktenskapets hamn
vid en brygga,
bygga ett båthus som vi
kunde ligga i
och tjära ner varann,
som bara båtar kan.
Bada bam bam bam bam.
Bada bam bam bam bam.

Robert Broberg

Så skimrande var aldrig havet

Så skimrande var aldrig havet
och stranden aldrig så befriande
fälten, ängarna och träden aldrig så vackra
och blommorna aldrig så ljuvligt doftande,
som när du gick vid min sida
mot solnedgången, aftonen den underbara,
då dina lockar dolde mig för världen
medan du dränkte alla mina sorger,
älskling i din första kyss.

Vals i gökottan

Fjärden ligger blank som ett nybonat golv,
solen går ur havet och häggarna doftar
och bofinken i busken, som sov klockan tolv,
vaknar nu och kvittrar kvitt, kvitt, kvitt, kvitt.
Nu går vi i båten och skjuter ifrån,
vi skall ro till Ängsholmars blommande stränder med
frukost för oss bägge och med gramofon
ska vi fira gökottan Ni och jag.

Refr:

*Hör, hör, hör, göken, fröken gal i väst!
Fröken, västergök är bästergök,
norrögök är en torr och tråkig gök,
men södergöken är dödergök,
men fröken, göken gal i väster nu!
Hör ni inte göken nu?
KuKu!*

Titta ner i vattnet så klart som kristall,
løjorna och spiggen de spritta och sprattla
och taltrasten han sjunger i sportstugans tall,
och därbort i vassen går gäddans svall.
Ljuvliga och strålande junidag,
se hur solen glittrar på träden och böljorna!
Änderna med ungar flyr årornas slag.
Tyst, vi ligger stilla ett litet tag!

Refr

Evert Taube

Inbjudan till Bohuslän

Som blågrå dyning bohusbergen rullar
i ödsligt majestät mot havets rand.
Men mellan dess kala urtidskullar
är bördig jord och gammalt bondeland.
Dit tränger Skagerack med blåa kilar,
och strida strömmar klara som kristall.
Och lummig lövlund står med björk och pilar
och ask och ek vid ladugård och stall.

Kom, Rönnerdahl till Ängön nu om våren!
nu häckar ejder, gravand, mås och trut.
I vildrosbuskarana och bjömbärssnåren
har finkarna och mesarna tittut.
På slänens taggiga och svarta grenar
syns inga gröna blad, med knopp och blom,
som breder över gråa gårdsgårdsstenar
ett pärlstrött flor av snövit rikedom.

Kom ut och lufta vinterdävnat tankar,
på stigar vindlande i berg och myr,
där vinden blåser in från Doggers Bankar
med doft av tång och salt och äventyr.
Och kom till Långevik, till sjökaptenen,
herr Johansson, som, mätt på havets skum,
nu vårdar äppelträden och syrenen,
och örtagården kring sitt Tustculum.

Ja kom och se vårt Bohuslän om våren,
du Rönnerdahl, som äger blick för färg.
Här går på vinröd äng de svarta fåren,
och rosa skyar över druvblå berg.
Här svallar myllan lilabrun kring plogen,
när Anders plöjer med sin norska häst.
Och skutor med kinesiskt vitt om bogen
på golfströmsgröna svall styr mot nordväst.

Kom ut till oss! Här kärnar Hulda smöret,
och legornshönsen värper ägg var dag.
Här blir du frisk till hälsan och humöret,
här trivs du, Rönnerdahl, det lovar jag!
Här bygger Anders båtar och fioler,
här kan du fiska torsk och spela vals,
och tjusa oss med kullrande trioler
ur Anders felor och din egen hals.

Kom ut till stränderna, de ödsligt sköna,
med slån och hagtorn, böjda djupt av storm,
med gamla båtvrak som har mulnat gröna,
men än, i brustna skrov, bär vågens form.
Där mellan hav och land, på sand som skrider,
på tång som gungar, kan du ensam gå,
och leva i de längst förflydda tider,
och i ditt släktes framtid likaså

Evert Taube

Sjösala vals

Rönnerdahl han skuttar med ett skratt ur sin säng
Solen står på Orrberget. Sunnanvind brusar.
Rönnerdahl han valsar över Sjösala äng.
Hör min vackra visa, kom sjung min refräng!
Tärnan har fått ungar
och dyker i min vik,
ur alla gröna dungar
hörs finkarnas musik.
Och se, så många blommor
som redan slagit ut på ängen!
Gullviva, mandelblom, kattfot och blå viol.

Rönnerdahl han virvlar sina lurviga ben
under vita skjortan som viftar kring vaderna.
Lycklig som en lärka uti majsolens sken,
sjunger han för ekorn, som gungar på gren!
Kurre, kurre, kurre
nu dansar Rönnerdahl.
Koko! Och göken ropar
uti hans gröna dal.
Och se, så många blommor
som redan slagit ut på ängen!
Gullviva, mandelblom, kattfot och blå viol.

Rönnerdahl han binder utav blommor en krans,
binder den kring håret, det gråa och rufsiga,
valsar in i stugan och har lutan till hands,
väcker frun och barnen med drill och kadans.
Titta! ropar ungarna,
Pappa är en brud,
med blomsterkrans i håret
och nattskjortan till skrud!
Och se, så många blommor
som redan slagit ut på ängen!
Gullviva, mandelblom, kattfot och blå viol.

Rönnerdahl är gammal men han valsar ändå,
Rönnerdahl har sorger och ont om sekiner.
Sällan får han rasta - han får slita för två.
Hur han klarar skivan, kan ingen förstå,
ingen, utom tärnan
i viken - hon som dök
och ekornen och finken
och vårens första gök.
Och blommorna, de blommor
som redan slagit ut på ängen,
Gullviva, mandelblom, kattfot och blå viol.

Evert Taube

Öppna landskap

Jag trivs bäst i öppna landskap
nära havet vill jag bo
några månader om året
så att själen kan få ro.
Jag trivs bäst i öppna landskap
där vindarna får fart.
Där lärkorna står högt i skyn
och sjunger underbart.
Där bränner jag mitt brännvin själv
och kryddar med Johannesört
och dricker det med välbehag
till sill och hembakt vört.
Jag trivs bäst i öppna landskap
nära havet vill jag bo.

Jag trivs bäst i fred och frihet
för både kropp och själ.
Ingen kommer i min närhet
som stänger in och stjälar.
Jag trivs bäst när dagen bräcker
när fälten fylls av ljus.
När tuppen gal på avstånd
när det är långt till närmsta hus
Men ändå så pass nära
att en tyst och stilla natt
när man sitter under stjärnorna
kan höra festens skratt.
Jag trivs bäst i fred och frihet
för både kropp och själ.

Jag trivs bäst när havet svallar
och måsarna ger skri.
När stranden fylls av snäckskal
med havsmusik uti.
När det klara och det enkla
får råda som det vill.
När ja är ja och nej är nej
och tvivlet tiger still.
Då binder jag en krans av löv
och lägger den vid närmsta sten
där runor ristats för vår skull
nån gång för länge sen.
Jag trivs bäst när havet svallar
och måsarna ger skri.

Ulf Lundell

Sommaren är min

Och nu så vill jag sjunga
att sommaren är skön
och träden är så fina
och marken är så grön.
Och blommorna är vackra
och höet luktar gott
och solen är så solig
och vattnet är så vått.
Och lilla fågeln flyger
i boet ut och in
och därför vill jag sjunga
att sommaren är min.

Och jag vill också sjunga
att fjärilar är bra
och alla söta myggor
dom vill jag också ha
och jag är brun om bena
precis som det ska va
och därför vill jag sjunga
att bruna ben är bra.
Och jag har nya fräknar
och prickigt sommarskin
och därför vill jag sjunga
att sommaren är min.

Stjärnor tindra ren

Stjärnor tindra ren högt uppå himmelen,
jorden är still.
Vinden har somnat in,
sakta för vännen min bedja jag vill.
Förs du vid drömmars hand
fjärran till min längtans land,
hör du min röst?
Här vill jag kalla dig, säg,
vill du följa mig,
ljuvaste tröst?

J A Josephson

Skärgårdsfrun

Håll babord! Håll styrbord! Håll rätt som det går!
Håll in mellan skären! Håll ut!
Att bränningar dånar, att gäddan hon slår,
det hör jag i samma minut.
Treudden från Neptun jag tar i min hand
och stryker hos Näcken fiolen.
Hos Pan tar jag flöjten och spelar ibland
och lånar hos skogsmodern kjolen.
Sjöjungfrur och älvor hos mig gå i dans
på strandängens grönskande plan.
Där urberget reser sin mäktiga skans
till skydd emot havets orkan.
Men ligger du stilla för ankar och boj
och vilar från dagens seglats i din koj,
då viskar var våg som längst båtsidan går:
Elinor, Elinor, Elinor.

Evert Taube

Ubåt till salu

En ubåt till salu såg jag i en annons
jag läste det i blaskan en gång.
Fast jag var på kontanter som vanligt renons
jag skicka' in ett svar och en sång:

Att segla uppå Fyrisån i undervattensbåt
säg vore inte det nånting för mig?
Att ligga där på botten invid Domborn i försåt
och spana om det kommer någon tjej.
Och sedan dyka upp och fråga:
"Fröken, som jag nyss
fått se uti mitt periskop, kom ned i min kabyss!"
Att segla uppå Fyrisån i undervattensbåt
säg vore inte det nånting för mig?

Förundrade stå brackorna och titta ifrån land
på färden utför Islandsfallets stup.
Vi riktar sen kanonerna mot Flustret uppå strand,
och rövar oss en smörgås och en sup.
Vi dyker sedan ner inunder Fyris II-ans köl,
och prejar Ekoln I-an om dom haver något öl.
Att segla uppå Fyrisån i undervattensbåt
säg vore inte det nånting för mig?

Ulf Peder Olrog

Sommarvisa

Du ska inte tro det blir sommar
ifall inte nån sätter fart
på sommarn och gör lite somrigt,
för då kommer blommorna snart.
Jag gör så att blommorna blommar,
jag gör hela kohagen grön
och nu så har sommarn kommit
för jag har just tagit bort snön.

Jag gör mycket vatten i bäcken
så där så det hoppar och far.
Jag gör fullt med svallor som flyger
och myggor som svalorna tar.
Jag gör löven nya på träden
och småfågelbon här och där.
Jag gör himlen vacker om kvällen
för jag gör den alldeles skär.

Och smultron det gör jag åt barnen,
för det tycker jag dom kan få,
och andra små roliga saker
som passar när barnen är små.
Och jag gör så roliga ställen
där barnen kan springa omkring,
då blir barnen fulla med sommar
och benen fulla med spring.

*Astrid Lindgren
Georg Riedel*

Möte i monsunen

Vi mötte ett skepp i den svalkande monsun
där vi ångade mot Röda havet opp,
en fullriggare det var och dess namn var *Taifûn*,
som nu segla från ostindien till Good Hope.

Vår kapten gav order att vi skulle hissa flagg
och vi hissade den gula och den blå,
i samma stund så blåste det från skeppets gaffelnock
Finlands vita med det blåa korset på.

Vi höll ganska nära och stoppade maskin
för att preja och ta budskap med oss hem,
och då lovade hon upp, där hon gick med vinden in
ifrån babord, och vi rodde bort till dem.

Vi fick ända från backen och lejdare midskepps
och vår fjärde styrman äntra upp på den,
men i röstet står en svensk sjöman som jag nu återser
Fritiof Andersson, min gamle barndomsvän.

Ja, man möts ju ibland i monsuner och passad
när man seglar mest på värmen som vi gjort,
jag blev likväl rätt förvånad, fastän ändå mera glad,
när jag återsåg min vän på denna ort.

"Jag blev held up i Kina, jag blev rånad i Shanghai,
jag har suttit hos pirater uti pant,
men jag gifte mig med dottern till mördaren Fu Wai",
sade Fritiof, "det är hemskt, men det är sant".

Med kinesiskans hjälp kom jag sen till Singapore,
utan pass och pengar står jag på ett torg
när en man i guldguloner plötsligt fram emot mig går,
Sveriges konsul, kapten Fredrik Adelborg.

"Se goddag, Fritiof Andersson", säger Adelborg,
"vad i herrans namn gör du i Singapore?"
"Ifra Gula floden kommer jag och vill till Göteborg,
det är bäst att en hyra hem jag får."

Jag blev klädd i vita kläder, jag fick låna tio pund,
jag fick pass med kungens vapen och porträtt,
konsulinnan bjöd på te och jam och pratade en stund,
hon var det sötaste jag dittills hade sett.

Ja, so tog jag en steamer och mönstrade på däck
och i Siam fick vi last av vilda djur,
tigrar, lejon, elefanter, som de sålt till Hagenbeck,
som du varit hos i Hamburg eller hur?

Men den rasan var värst av alla, det är sant,
syd on Ceylon gick vi in i en cyklon,
ut ur buren smet ett lejon och rök på en elefant,
vrålet blandades med storm och böljors dån.

Snart var luckorna bräckta och upp kom alla djur,
vår komandobrygga den gick över bord,
elefanten knäckte masterna och kastade en tjur
ut i havet, gosse, sanna mina ord!

Ja, hagenbecks ombud åt lejonet ju opp,
en gorilla klättra ner i vår maskin.
För att härma maskinisten slog hon fram, back och stop
tills jag sköt henne med skepparens karbin.

Det var självaste Nemesis från djunglarna, min vän!
Snart var bara jag och elefanten kvar.
När cyklonen gått så fick vi en sydvästmonsun igen
och drev in i Camarin på Malabár.

"Men nu säger jag adjö för din styrman går från bord."
"Ja, man Fritiof, elefanten, vem fick den?"
"När vi träffas nästa gång skall jag besvara dina ord,
vi skall segla nu och sätta kurs igen!"

Och de brassade för fyllning och började sin gång
och tillbaka till vår skuta rodde vi
och där gick hon i monsunen och jag hörde deras sång:
"Rolling home, rolling home, across the sea!"

Men jag räkna alla segel och räkna om igen
ifrån flying jib till röjlar och mesan.
Det var summa tjugotvå vita segel som där gick
på den glittrande blåa ocean.

Evert Taube

Balladen om briggen Blue Bird av Hull

Det var Blue Bird av Hull,
det var Blue Bird en brigg
som med sviktande stumpar stod på,
över soten i snöstorm med nerisad rigg
själva julafton sjuttiotvå.
"Surra svensken till rors, han kan dreja en spak."
ropa skepparn: "Allright boys, lös av!"
Och Karl Stranne från Smögen
blev surrad till rors
på Blue Bird som var dömd att bli vrak.

Han fick Hållö fyrs blänk,
fast av snöglopp och stänk,
han stod halvblind.
Han fick den i lov.
Och i lä där låg Smögen,
hans hem där hans mor
just fått brevet från Middlesborough.
"Nå vad säger du Karl? Går hon klar?" "Nej, kapten!"
Vi får blossa för här är det slut.
Vi har Hållö om styrbord och brott strax i lä."
"Ut med ankarna, båtarna ut!"

Men hon red inte upp
och hon fick ett par brott
som tog båten dom hade gjort klart.
"Jag tror nog", sa Karl Stranne "Att far min gått ut
emot oss, jag litat på far!"
"Båt i lä! Båt i lä!" "Det är far, det är vi!"
Det är far min från Smögen. Hallå!"
"Båt i lä!", sjöng han ut "Dom är här hoppa i,
alle man, vi blir bärgade då."

Det var Stranne den äldre.
En viking. En örn.
Tog sitt renade brännvin
ur vinskåpets hörn
till att bjuda dom skeppsbrutna på.
"Hur var namnet på skutan?"
han sporde, och slog
nio supar i spetsiga glas.
"Briggen Blue bird."
Det tionde glaset han tog
och han slog det mot golvet i kras.
"Sa ni Blue Bird, kapten? Briggen Blue Bird av Hull?"
Gud i himlen, var är då min son?
Var är pojken, kapten, för vår frälsares skull?"
Det blev dödstyst ibland männen i vrån.

Gubben Stranne
tog sakta sydvästen utav
"Spara modern, kapten, denna kväll.
Nämn ej namnet på briggen som har gått i kvav.
Nämn ej Blue Bird av Hull är ni snäll."
Och kaptenen steg opp
han var grå, han var tård,
stormen tjöt, knappt man hörde hans ord
när han sa med självande röst till sin värd:
"Karl stod surrad och glömdes ombord."

Balladen om Eugen Cork

Med Sinkabel, en gammal irländsk skorv,
vi låg i Veracruz och lasta korv.
Bredvid oss låg en bark från Shanghai och lossa sås
och därintill en skrutter som var byggd i Mönsterås.
Dess captain hette Gustavsson, you knåw.
Han bjöd på kumminpunsch och sjöng: Hej hå!
Där var Knasper, där var Spink.
Där var Stursk och trimmern Fink.
ll: Där var alla glada gossarna
som slogs och tog ett glas. :ll

Vi vakna av att skutan kastat loss,
vi hade blivit shanghaiade förstås.
Och Gustavsson med piskan domdera och höll pli,
han var ju rena skoajaren, of course, you know, you see.
Vi slet och svor och stämningen den sjöd.
Var morgon fick vi svart och möjligt bröd.
Det fick Knasper, det fick Spink.
Det fick Stursk och trimmern Fink.
ll: Det fick alla glada gossarna
som slogs och tog ett glas. :ll

Först segla vi med copra till Marseille
och därifrån med brådska till Bombay.
Vi seglade med byxor från Portland till Madrid
och se'n till Babel Mandeb med migrän och tyfoid
Vi seglade med smör och ost och sill.
Med moraklockor och vad fan ni vill.
Hit och dit och av och an,
tills vi spydde på varann.
ll: Det var hårda år för gossarna
som slogs och tog ett glas. :ll

Till sist en dag det hände sig som så,
jag tror det var på våren nittitvå.
En gammal svart corsett på Biscaya mot oss kom,
fulladdad med pirater så att flaggan lukta rom.
Vår skeppare skrek genast: Fan ta us!
Se'n sprang han ner och tog en Antabus.
Vi var långt ifrån i form,
till på köpet blev det storm.
ll: Och det blåste hemskt på gossarna
som slogs och tog ett glas. :ll

Vi slörade för fyra famnars hals.
Vår högsjöman slog knäck på slöbords vals.
När vakten hyvat tort, signalera' han: tvi blås!
Då kapade vi slusken och lät pajsar'n gå i krås.
Passaden pina tvärs när vi slog kos,
slöfocken sprang och vi fick kajka nos.
Stora bamsingen låg slak,
vi drog späck och pryglar bak.
ll: Det var kärva bud för gossarna
som slogs och tog ett glas. :ll

Nu kaparbriggen upp emot oss slöt,
dess muskedunder knallade och sköt.
Vi hade inga vapen och tji ammunition,
nej blott en brukspatron och han var full som en kanon.
Då slog det mig mitt i vårt bryderi:
I lasten fanns ett surströmmingsparti!
Upp med burkar, av med lock,
stormen stank och det var nok.
ll: Kaparn stack men lämna' kvar en man
som snabbt emot oss sam. :ll

Vi fiska' honom upp och ser man på,
chefspiraten själv, han var från Luleå.
Den gamle hedersbussen han kände min kusin
som seglat Djurgårn - Slussen förr med last av fyllesvin
Där stod vi allihopa på vår durk
och snaskade ur varsin strömmingsburk.
Där stod Knasper, där stod Spink.
Där stod Stursk och trimmern Fink.
ll: Det var alla glada gossarna
som inte tog nå't glas. :ll

Se'n lämnade vi platsen för vår fest
och kvar flöt bara en och annan rest.
Det var summa sjutiotvå
blanka burkar som där lå'
på den stinkande gråa ocean.

Povel Ramel

Esquadersången

Mel: Franske kungens spelemän

Vi har kommit från SW och från NO
från Almagrund och från den vida Saxarfjärd
Vi får aldrig se de stränderna igen
sen vi mönstra' på Esquaderns vilda färd
Djupt där nere från kajutan klang det sång.
Och från däckan hördes ropen - Mera Rom!
När vi gick på styrbords bog
sjöar över reling slog
skepparn svor och skrek på mera dryckesjom

Och de skärgårdsbor vi mött bland kobb och skär
peka in i stugan; gå och dricka kask.
Med ett Epsilon i spetsen för vår här
Män av skären! CE kommer! Duka gasque!
Och de sillarna på borden ligga lik
bäska droppar och potatis ljuv musik!
I den ljunna skärgårdsnatt
hördes fyllesång och skratt
tills de åtta glasen klinga över vik.

Per Lundh, E-83

Landkänning

Mel: Amanda Lundbom

Lodet visar 00 famnar - bomfaderi, faderaderalla
Seglen fladdrar, riggen skramlar - bomfaderi, faderallanlej
Rorsman darrar blek och svag - bomfaderi, faderallanlej
Panik!!
Han uti flaskan griper tag - bomfaderi, faderallanlej

Skepparn vrålar, grå som aska - bomfaderi, faderaderalla
Sliter åt sig rorsmans flaska - bomfaderi, faderallanlej
Lilla Manasse svalde han - bomfaderi, faderallanlej
Hopp i!!
Och skutan drar han flott minsann - bomfaderi, faderallanlej

Per Lundh, E-83

*Sången försöker skildra en av de otaliga gånger som en viss båt av typen Comfort
32, under Esquadern uti nådens år 100001, valt att gå på fel sida om en prick.*

Långt ner bland kölsvin

Mel: Långt ner i småland

Långt ner bland kölsvin,
där gaquar var esquaderman.
Sydvästen fylld med brännvin
och sinnet fyllt av raj.
Och alla små kölsvin
de dricka ur buteljer
och skepparen han häver
bleka dödens dryck.

*Refr: Surra var gast vid mast.
Surra vår spritlast fast.
Och surra för Esquadergasque
som ger oss fyllesvin!*

Ja nog har vi sprit,
men vår strupe ropar: Cuba-typ!
Finns där nån' Esquaderman,
som haver ett glas rom?

Refr

Ja "snygg" kan man bliva
på mången annan skärgårdskaj,
men aldrig lika vacker,
som på Esquaderraj!

Refr

Per Lundh E-83

Min lilla båt

Mel: Mitt lilla lån

ll: Min lilla båt den räcker inte
att frakta sprit åt Esquadern. :ll
Den är för trång för en seglats
så vi får dricka tills vi får plats!
Min lilla båt den räcker inte
att frakta sprit åt Esquadern!

Per Lundh, E-83

Visa till skepparen

Mel: Möte i monsunen

Skepparn' bjöd på rom och gin
och stämning hög till tak
tills vi söp honom i durken med ett brak!

Per Lundh, E-83

När jag kom hem från havet

Mel: När jag kom hem från gärdet

När jag kom hem från havet
så tog jag mig en grogg
för seglen var i halv
bortsupen var min logg
ll: Men jag tänkte liksom så
det är bäst att passa på
för helan hissas fortare
än halvorna ändå :ll

Per Lundh, E-83

Med krysställ och sydväst

Mel: Med lingonröda näsor

Med krysställ och sydväst
och med 4 rev i stor,
kom de stävande mot vågorna
med skepparen till ror
De skräna och de skråla,
när de svinga sina glas.
Är det manne dessa bågare
som får dem i exstas!?
Nej, det är kulingstyva vindar,
det är stänk från Östersjö.
Det är kobbar, sol och fjärdar,
kanske en och annan mö!
Det är Havsörnsvals och bastubad,
Esquaderraj igen!
Och som kronan uppå verket -
lilla pilliknarkaren!

Höj nu glasen

Mel: Lyft ditt välförsedda glas

Höj nu glasen mot varann,
vi ölet snart skall dricka.
Strupen känns som en savann,
känn ruset vederkvicka.

ll: Klunk, klinge klinge klunk, klinge
klunge klunk,
klinge klinge kling klang klunk
se CE till oss nicka:ll

Öl, sprit och basturaj,
känn värmen kroppen plåga.
Hela bastun är på svaj,
vi mera stock får såga.

ll: Klunk, klinge klinge klunk, klinge
klunge klunk,
klinge klinge kling klang klunk
se CE måttet råga:ll

Per Lundh, E-83

Äntligen i hamn

Mel: Än en gång därän

Äntligen i hamn, bröder äntligen i hamn.
Förtöj och beslå alla segel.
Nämn så den vid namn, bröder nämn så den
vid namn,
som hafver spriten bak regel.
"Snyggare" sjömän sågs aldrig stampa kork
Svinga nu glasen, Hallén - Giv oss ork!
Äntligen i hamn, bröder äntligen i hamn.
För Esquadersns själ - En sup rejäl!

Spriten är så god, bröder spriten är så god.
Klar såsom havet om våren.
Den ger kraft och mod, bröder den ger kraft
och mod,
blir bara bättre med åren.
Ruffen är stuvad med whiskey, öl och mäska.
Längst ner bland kölsvin - En tunna full
med bäska!
Spriten är så god, bröder spriten är så god.
För Esquadersns själ - En sup rejäl!

Per Lundh, E-83

Dreja bi!

Mel: Ratata

Att hissa segel är en konst
Esquaderen har oss lärt.
I början vi blott krökade
och skrek och visa stjärt.
Vi lärde oss emellertid
och det var värt besvärt!
Både läns och slör och spinnackerkör
och vad som kallas "för"!

Dreja Bi! Och bjud mig nåt' att dricka
Dreja Bi! En fet Esquadersup!
Dreja Bi! Dreja Bi! Hissa segel gillar vi,
för Esquaderen gör dig fri!

Per Lundh, E-83

Ur vägen

Mel: Fredmans Sång nr 27

ll: Ur vägen, ur vägen
vår båt skall in till strand :ll
Motorn den startas och börjar sitt putter.
Down in the gutter så lossnar en mutter.
Plask, plums, rassel
där sjunker ankaret.

ll: Ur vägen, ur vägen
vår båt går upp på land :ll
Motorn den gasas och rodret vi viker,
Johan han skriker då backslaget sviker.
Bom, krasch, jävlar
vilken satans smäll

ll: Till samling, till samling
vår båt skall ned från land :ll
Vi står på Rödlöga och kan inget annat
båten har stannat, folk garvar förbannat.
Fniss, skratt, hi, ha
var det så jävla kul - VA?

*Denna visa framfördes av besättningen
på Aiolos under deras spex på
avslutningsfesten Esquadern 1996.*

*Texten är baserad på ett missöde som drabbade
denna båt ett par dagar tidigare.*

Det finns ännu

Mel: Oh, Susanna

Det finns ännu en besättningsman
som är skyldig mig en sup.
Ifrån detta årets segeltur
uppå havets mörkblå djup.
Om nu <name> ville va' så rar,
att korka upp en flaska sprit
och bjuda på en klar.

Johan Fredriksson alias Eskil, E-93

*Skriven av skepparen på S/Y Tamtam år 1996
för att indriva skulder från Esquadern.*

En ångbåt, den enda

Öberg med Pentan kom ångande med andan i halsen och undrade om han kunde få låna min telefon. Vist fick han det. Men varför inte anlita sin egen apparat?

- Frugan talar med Pettersonskan sen tre kvart. Hon skulle bara ringa och meddela, att hon inte hade tid att komma över till henne och prata. Men fort för fan, var står apparaten?

- Åja, det brinner väl inte.

- Det är precis det det gör, sa Öberg och pekade mot horisonten.

Där, neråt Utö till, steg en tjock svart rök mot den sommarblå himmelskupan. Väl uppe i nivå med Sankte Per bredde den ut sig som en sådan där atomsvamp man såg på bilder under Bikinisprängningarnas tid.

- Det måste vara skogsbrand på Utö, sa Öberg. Vi måste larma brandkåren!

- Äsch, sa vi, det bor ett par tusen folk på Utö så har års, det är väl sannolikt att någon av dem redan kommit på idén att ringa.

- Har ni sett röken? frågade Söderlund som kom släntrande med fyra abborrnät över axeln.

- Vi har sett röken, bekräftade vi. Öberg tror att det är skogsbrand på Utö.

- Skogsbrand? sa Söderlund. Med svart rök? Sällan. Dessutom kommer röken från Muskö. Det är väl någon gammal hembrännare som har flugit i luften igen.

Då kom Petterssons minsta barn, "4-hästarn" kallad. Små barn är ofta väldigt observanta. Det här barnet hade iakttagit, att röken hela tiden flyttade sig närmare oss.

- Å fan, är det löpeld? sa Söderlund och lade ifrån sig näten.

Det var ingen skogsbrand. Det var ingen löpeld. Och det var heller ingen hembrännare på väg att gå in i bana kring jorden. Vad vi såg var sommarens enda ångbåt.

Så har tiden sprungit iväg, så snabbt har utvecklingen haft sin gång, att en ångbåt vållar uppståndelse.

Hela udden var full med folk när ångbåten kom inom synhåll.

Vi hade god tid att samlas, ty det gick inte fortare än två knop.

Fartyget hade nämligen 200 meters massavedsflottar efter sig, det var alltså fråga om en av de hundratals bogserbåtar som drar massaved från Småland till pappersfabrikerna vid Norrlandskusten.

Men vi log åt oss själva . . . tänka sig att en 80-åring gammal ångbåt kunde bli en sådan attraktion.

Det unga, tonåringarna, som aldrig sett en ångbåt i hela sitt liv, fyllde luften med kommentarer:

- Det var en jävel å ryka, har han skit i förgasarn? sa ett långhårigt amanuensbarn.

- Hon går på kol, sa Öberg undervisande.

- Det gör farsan också, sa en långhårig son till öns enda vegetarian, men inte ryker han för det.

- Går den på kol? sa en medelålders dam. Vad ska det vara bra för, när han har så mycket ved med sig?

- Det är lättare för eldarna att skyffla kol i pannorna en ved, upplyste Söderlund. Under kriget hade de inget kol, då fick de elda med ved. Detta innebar att man måste anställa två drumlar som stod på akterdäck och kapade ved på en sågbock. Lite längre förut stod det en karl och klöv kubbarna med yxa. Och midskepps stod det sen en fjärde man och hivade ner vedträna till eldarna - det var en mycket personalkrävande sjöfart.

Många sjömän dukade under för strapatserna. Jag minns en gammal bogserbåtsmatros från Öregrund som sågade tills han stöp. Jag var medbjuden på begravningen. Matrosens chef höll tal och det var högtidligt så in i vassen. Fast jag blev utkastad.

- Hurså? sa vi.

- Jag kunde inte hålla masken när bogserbåtsskepparen sa: "det var veden som tog kol på honom."

- Förr, sa Oskarsson på udden, drevs även nöjesbåtarna med kol. Jag minns från min barndom i Skåne, att de hade små s.k. kolibri-båtar med ångmaskin i på Ringsjön. Gubbarna gick ner och satte fyr under pannorna redan i gryningen och vid niotiden hade de trycket uppe. Då kom familjerna med frukostkorgar och så bar det iväg på sjöutflykt. Fast det var ont om ved i Skåne, så folk slogs om varenda pinne. Min farfar fick stryk för att han hade förskingrat våra köksstolar. Han hade fått låna en båt över en lördag, och det var en jäkel att kräva bränsle. Den drog två pinnstolar i timmen.

- Det var billigt ändå det, sa Söderlund. Hemma hos oss i Västerfärnebo utmanade vi grabbarna i Ängelsberg på ångbåtsstävling på sjön Åmanningen. Västerfärnebo vann, men sen fanns det fanmig inte ett enda köksbord kvar i hela den byn. Folk satt på huk och käkade gröt i ett halvår efteråt. Gurra Jansson på S/s Fram vann individuellt, men han blev diskad när de upptäckte att han hade eldat pannan med mahogny. Han hade slagit ett stort hejans klädska i flisor och gjorde 8 modiga knop på det.

- Bensinen blev hans öde, fortsatte Söderlund dystert. Den första bensinmotorn kom till trakten 1918 och den gjorde 9 knop.

Gurra gav sig faderullan på att han skulle bräcka bensinarn, och vet ni vad han gjorde? Jo, han öppnade fyrluckan och kastade in en hink med fem liter bensin i brasan. Ingen har sett dem sedan dess, varken S/s Fram eller Gurra Jansson. Frid över hans minne. Han var dock en pionjär inom den mellansvenska sjöfarten.

Sommarens enda ångbåt försvann långsamt uppåt Aspöleden med sina massavedsflottar och livet på ön återgick i sina gamla banor. En tanker från Esso, en bjässe på knappa hundra tusen ton och två hundra meter i strumplästen, gled förbi i farleden. Ingen fäste någon notis om den. Alla moderna vidunder som passerar vår ö, är oss likgiltiga. Ty de äro legio.

Men sommarens enda ångbåt talade vi mycket om.

Kanske kommer den tillbaka någon annan sommar.

- Då ska jag sälja ståplatbiljetter, sa Oskarsson. Det är i alla fall min udde.

- Vi ser fram mot den dan, sa Söderlund. Har vi tur så tutar han kanske lite med ångvisslan också.

- Då blir jag så sentimental att jag faller i gråt, sa Öberg med Pentan.

Den morgonen var det dimmigt

Den morgon det var dimma lärde vi oss något om mänskligheten. Dimman var tjock som en vägg och man så inte ens sin egen brygga. Eller som Oskarsson på udden sa efter morgonpromenaden med hunden; det var så tjockt att man inte ens såg hunden framför sig.

Det blir ofta dimmigt i skärgården i början av sommaren när det blåser ostligt. Den varma luften från Ryssland kyls av över Östersjön och lägger sig som fetvadd kring holmar och människor.

Med tanke på morgondimmorna är det bra att gubbarna på ön har börjat få semester och slipper puttra in till jobbet. Men den morgon det var dimmigast, jobbade dom fortfarande.

Dom försvann i samlad konvoj från stora bryggan. Och ingen hade förstås kompass med sig.

- Jag gör som skärgårdsgubbarna, sa Söderlund i viken. Jag släpper ut en lina akteröver och ser till att den håller sig rak medan jag kör. Då riskerar jag inte att köra i cirkel. Följ mig!
Sedan försvann dom.

Öberg följde Söderlund i två minuter men insåg sedan, att visserligen höll Söderlund rak kurs, men han styrde spikrakt åt helvete.

Dalarö ligger mera åt norr.

Öberg tog sin egen väg.

Oskarsson var tvungen att böja sig ner och resa upp en pappkasse med tomglas som hade tippat på durken. Och när han tittade upp igen, var både Söderlund och de andra grannarna försvunna.

Pettersson med Archimedesen kom lite på efterkälken i starten
- det var stiftet på tredje burken som krånglade - men han tyckte det var lika bra, för de andra grannarna stack iväg åt Hotahejti.
Dalarö ligger mera åt väster.

När Pettersson åkt i tio minuter höll han på att krocka med en gubbe som kom rakt emot honom. Det var Öberg med Pentan.

- Vart fan ska du? frågade Pettersson.
- Till Dalarö, svarade Öberg. Följ mig.
- Tokfan, sa Pettersson, du är ju på väg till Riga.
- Som du vill då, sa Öberg och puttrade vidare mot Riga.

Han kom aldrig dit, ty efter ett par minuter måste han slå back i maskin därför att Söderlund dök upp framför stäven. Söderlund låg stilla och svor så det dånade. Linan hade fastnat i propellern.

- Var kommer du ifrån? sa Söderlund. Har du varit i Sandhamn?
- Jag ska till Dalarö, sa Öberg och pekade åt höger.
- Dalarö är där, sa Söderlund och pekade åt vänster.
En märklig silhuett lösgjorde sig ur dimman. Det var Oskarsson på udden. Han hade lindat aluminiumfolie kring mössan.
- För att handelsflottan ska se mig på radarn, sa Oskarsson. Det är ansvarslöst av er gubbar att färdas utan radarreflektor. Är det någon som har sett land?

- Nej, har du?

- Jag såg Rågholmen för en stund sen och tänkte gå iland, men då stack

Rågholmen. Den hette "Olivia von Bremen" och svor åt mig på tyska.

- Jag prövar åt höger, sa Öberg.

- Inte jag, sa Oskarsson, jag har sett vad jag behöver av Gotland.

Söderlund fick skära loss repet ur snurran med kniv och försvann sen med femton friska knop rakt ut i det okända. En halvtimme senare siktade han Pettersson med Archimedesen vid en fyr på en sten i sjön.

- Det borde stå på fyrar vad dom heter, menade Pettersson.

Var detta Riksdalerskäret i Aspöleden eller var det Fjärdhällan i Jungfrufjärden? Söderlund sa att det var udden på Dalarö skans och att Pettersson skulle följa honom. Pettersson skakade på huvudet och framhöll att Söderlund var en pappskalle.

Oskarsson på udden fick häng på Öberg med Pentan och Öberg påstod, att nu visste precis var de befann sig. Han hade nämligen hört 8-ringningen från klockstapeln i Dalarö, så det var bara att braka på i riktning mot klämtningarna.

Herrarna satte iväg med tio knop och höll på att ramla ur båtarna, när dessa tvärstannade i en vass, där det stod en något förvånad ko med skälla om halsen och betraktade dem.

Oskarsson menade, att dels borde det stå på korna vad dom heter och varifrån dom är, dels att Öberg är en jävla fähund som lurar sina vänner så långt in i vassen att motorn knappt rår med att backa båten loss.

Framåt notiden lättade dimman plötsligt. Det var som när man sakta tänder ljuset på bio.

Söderlund i viken låg vid foten av ett berg på Gålö.

Oskarsson på Udden hade hamnat uppe vid Stendörren.

Pettersson med Archimedesen låg i vassen nedanför Sandemars gård. En gumma i kjol, gummistövlar och med korg på armen neg och frågade om han önskade köpa ägg.

Öberg med Pentan visade sig ha kommit in i Söderviken på Smådalarö, och det var inte så dumt för där har han en kompis. Öberg har ofta tänkt hälsa på, men i klar sikt har han aldrig lyckats hitta inloppet till Söderviken. Kompisen blev jätteglad och sa att Öberg var mig en baddare, tänka sig att kunna navigera in i Söderviken i denna förbannade tjocka!

- Asch, sa Öberg, känner man sin skärgård så går det.

- Vi var osams i morse, sa Söderlund på kvällen när sommaren hade återvänt och en mild solskinade över de sista råkalla dimmslöjorna.

Vi kallade varandra för luspudlar och pappskallar därute i tjockan i morse.

- Det lärde oss en del om mänskligheten, sa Oskarsson. Världen är som en dimmig skärgård där människorna far vilse. Brezniev dyker upp hos Nixon och pratar skit om Palme och försvinner igen. Kosygin dyker upp hos Palme och talar skit om Nixon och försvinner igen. Mänskligheten famlar i dimman, dess ledare irrar omkring utan fast kurs.

- En intressant filosofi, sa Öberg.

Exploderad ål

I dessa stilla julikvällar när solen står på knä i granskogen på fastlandet och skjuter solstrålar i långa röda knippen ut över fjärden, då sitter Söderlund i viken och jag på vår favoritgrynnan och rycker strömning med pimpelspö - dels för att strömning är så gott, dels för att vi vill jävlas med mellanhänderna.

När det gäller fisk har det alltid funnits mellanhänder. Olaus Magnus skrev om hur det gick till med strömningen på 1500-talet: *"I många städer och andra samhällen i Norden har man den stora förmånen - en ädel gåfva af naturen - att dagligen kunna, äfven till ett ringa pris, sjöledes få lefvande fisk af olika slag och smak. Men denna köper borgarna af dit inkommande fiskare, icke efter vikt, emedan tillförseln är så utomordentligt riklig, utan korgvis, efter skälig värdering. Lifligast är denna handel vid bron i hufvudstaden Stockholm, dit olika slags fisk om sommaren fraktas i båtar och om vintern öfver isen i sådana slädar, för att sedan i hästlass likt sten eller timmer föras till torget och där afyttras . . ."*

Stackars skärgårdsbo. Honom har det alltid varit lite småtaskigt om. Här slet de och släpade för att få fisken ur sjön, sen skulle de köra den med häst och släde till stan, där stockholmarna i nåder köpte den korgvis *"efter skälig värdering"*. Sedan sålde borgarna denna lättköpta strömning till andra borgare på torgen med god förtjänst. Det var just snyggt.

Och det är likadant i dag. En yrkesfiskare i våra vatten fick upp 900 kilo strömning en natt i juni och skickade hela klabbet till försäljningsorganisationen i stan. Vad tror ni han fick betalt? 58 öre/kilo. Men han fick bara betalt för 50 kilo! Resten fick han skänka bort till fiskbullefabrikerna för 5 öre kilot. Den dagen kostade strömningen 2:80 kilot i Farsta, knappt fyra mil från fiskarens brygga.

- Det måste vara fel på mellanhänderna, menar Söderlund och jag, och kringgår dem genom att rycka strömningen själva. Oskarsson på udden, som är skåning, sitter i båten brevid och rycker han också. Skillnaden är bara den att Oskarsson rycker sill. Vi har försökt lära Oskarsson att det heter strömning, men det är med skåningar i skärgården som det var med skåningar i regeringen förr i världen - dom tar inte emot intryck av andra utan gör som de vill.

Annars finns det klart fastslaget i en kunglig förordning att vad strömning är för något. Så här heter det: *"Under namn af strömning må i handeln föras allenast sådan sill som fångats i Östersjön eller Bottenviken samt ilandförts vid kusten däraf"*.

All sill norr om Simrishamn ska alltså kallas strömning.

Strömning är en läckerhet. Eller som salig Albert Engström sa: - Vore strömningen bara lite dyrare skulle den anses som den finaste främmandemat.

Söderlundskan är en hejare på kraftströmning, lökströmning och sotare. I vårt hus är vi inte bortkomna när det gäller gravad strömning, marinerad strömmingsflundra och vanlig strömmingsflundra. Fast helst ska strömningen njutas helstekt, för det är i ryggbenet som

smaken och näringen sitter. Oskarsson vill helst ha den rökt i en sån där ABU-låda, där man bäddar för strömmingen med hickoryspån och sen brassar på med T-sprit. Eller stadsgårdswisky, som Söderlund säger.

Men det är med strömmingen som med all annan god mat, får man den för mycket och för ofta, börjar intresset svalna. När det börjar växa ut fjäll på ryggen på en och öronen sakta börjar ombildas till gälar, då är det dags att byta fisk på sig.

- Ål, sa Söderlund i viken, vi går över till ål. De säger att den redan är uppe i stränderna.

Vi halade fram långreven ur sjöboden och agnade - just det - med strömming skuren i bitar. Även ålen diggar strömming, vilket tyder på att ålen är en intelligent fisk med god smak. Det var jag som agnade och Söderlund som lade ut reven. Oskarsson på udden fick ro, för någon nytta ska man ju ha även av skåningar.

- Aj, sa plötsligt Söderlund vid kvällsgroggen på verandan. Nu kände jag att det gick en ål på reven!

- Vi får väl se i morgon bitti, sa Oskarsson. Inte för att jag tror mycket på en rev som är agnad med sill.

- Strömming för fan, sa Söderlund.

Reven gav utdelning - fyra ålar, varav en gul och fet hona. Det var jag som vittjade. Ingenting är så spännande som att vittja en långrev. Det är som att öppna hundra tombolalotter i rad och fröjdas åt en massa vinster mellan nitarna. Söderlund för inte vittja, för han kan inte hålla i ålarna. Ålen är en rätt latjo fisk, rent konstruktionsmässigt. Den består av en väldans massa ringmuskler, och ska man hålla fast en ål, får man nypa till med tumme och pekfinger runt en enda av dessa ringmuskler. Det gäller att ha smala men starka fingrar. Pianister gör sig bra i ålfisket. Söderlund fingrar är däremot direkt olämpliga. Han brukar stoppa händerna i fickorna när han passerar snabbköpskassor, ända sedan den gången han stödde sig med handflatorna mot en kassadisk på Metro och kassörskan stämplade in 4:80 därför att isterbanden kostade 2:40 kilot på den tiden.

- Vi ska röka ålen, bestämde Söderlund.

- I röktunnan? sa Oskarsson. Det kommer att ta en vecka.

- Vi ska röka 'n i sopugnen, sa Söderlund, det är effektivt.

Vi repade enris på Stenholmen så att den blev nästan flintskallig. Oskarsson plockade alkottar. Men eftersom dagen var regnig skickades han hem efter en dunk bensin att tända riset med.

Söderlund la de väl saltade ålarna på ett galler ovanför härden och under dem bäddade han med ris och kottar. Men det var lögn i helsicke att hitta bensindunken. Oskarsson svor på att han ställt den vid bryggan, men någon osnuten unge hade förstås varit framme och norpat dunken för att fylla på sin aktersnurra.

Vi fick tända med T-sprit i stället. Röken bolmade vit och väldoftande ur ugnen.

- Kom så går vi upp i bersån och tar en bärs, sa Söderlund. Det här tar sina modiga fem timmar.

Har ni sett en sopugn starta rakt upp i himlen någon gång?

Det har vi - Söderlund i viken, Oskarsson på udden och jag.

Det small så tre rutor sprack i sjöbon. Själva ugnen nådde en höjd av

cirka tjugo meter innan den tappade farten och landade med ett plask
en bra bit ut i sjön.

Oskarsson, skåning, sa helt lugnt:

- Jaså, det var där jag hade gömt dunken.

Söderlund satt alldeles tyst och tittade ömsom på mig, ömsom på
Oskarsson. Sen sa han:

- Ålarna måste ha undrat på fan.

Vi hittade en av dem i en tall. Den var sotig och såg väldigt konstig
ut på ögonen. Lite förebrående, tyckte Söderlund.

- Måntro han går att äta? undrade Oskarsson.

- Vi kanske kan sälja receptet till någon tidning, sa Söderlund.

Exploderad ål. Medge att det är en nyhet.

- Då får man väl gå hem och steka sig lite sill, sa Oskarsson.

- Strömming, sa Söderlund. Strömming, jävla skåning!

Vi har slutat med slips i båten

- Man lär sig alltid något varje sommar, sa Söderlund i viken och stoppade ett knippe enris i röken, så att vi riktigt kunde höra hur skinnet korvade sig på de feta sikarna där inne i tunnan.
- Den här sommaren har jag äntligen förstått, att man inte ska ha slips när man åker motorbåt.

Förr hade de käcka petterssonskepparna från Kungsholmens båtklubb och Bällstaån alltid slips på sig när de styrde sina fartyg till havs. De kom inte in på statshotellen i Vaxholm, Sandhamn och Dalarö annars.

Men många kom inte in på dessa hotell, just därför att de körde med slips! Till dem hörde Mackan Magnusson.

Söderlund berättade den tragiska historien om Mackan Magnusson på Marabou. Mackan hade en blåmålad petterssonbåt, vita långbyxor, mörkblå jacka med blanka knappar, oscarisk vegamössa, kritvit skjorta och randig slips i Djurgårdens färger.

Till vardags var Mackan bas för pralinsortererskorna på Marabou, men på lördan var han stilig kapten på båten som väntade honom i Bällstaån. Han var grann som en filmhjärte när han på utgående till Saltsjön saluterade vakten i Karl-Johanslussen med en stram honör.

Det var resning över Mackan Magnusson, rak i hållningen som en eldgaffel styrde han båten över Baggensfjärden och inte ens Tyresös alla närgåagna vattenskidåkare förmådde bringa honom ur fattningen. Han var en Erstavikens Vasco Da Gama med spikrak kurs på krogen i Dalarö där han ämnade intaga smör, ost och sill jämte källarsval pilsner och en immig klar.

Han var nästan framme i Dalarö när det hände. I höjd med Salt-säckens fyr började motorn rassla med ventilerna och Vasco Da Magnusson böjde sig ner för att lyfta locket av motorhuven och kolla ventilspelet. Slipsen fastnade i drevet till kylvattenpumpen och rullades upp som snöret på en jojo. Mackan Magnusson var en lång person, men nu drogs han oupphörligt ner i motorn med huvudet före. Till slut förmådde han inte längre hålla i ratten, utan måste släppa taget. Lotsarna i Dalarö kastade kikarna till ögonen och spanade. Ute på Dalarö ström snodde en petterssonbåt runt som om den var obemanningad.

Lotsarna var inte ensamma om iakttagelsen. För i sju morrande knop kom Söderlund genom Aspösund för att köpa krondill och pilsner inne i Dalarö. Han fräste som en fyrverkeripjäs när han invid Kors-holmen nästan blev rammad av den roterande petterssonbåten. Den såg ut som en herrelös båt, men vid närmare påseende visade båten dock vissa tecken på att äga en besättning. Över relingen mid-skepps kunde Söderlund iakttaga en oscarisk vegamössa och två blodsprängda ögon. Han fann det säkrast att borda petterssonbåten. Väl långsides ropade Söderlund:

- Skepp ohoj, allt väl ombord?
- Urrrk, stönade de blodsprängda ögonen. Söderlund tyckte sig kunna läsa förtvivlan i dem. Han gick närmare, stack in norra kardan i båten, fick tag i tändningsnyckeln och slog av motorn.

Mackan Magnusson från Bällsta å kom inte in på Dalarö hotell den aftonen.

Visserligen klippte Söderlund av slipsen med sax så att karln kom loss - det lät som när bassträngen brister på en gitarr - S p r o n k ! Men skeppare Magnusson kunde inte resa sig för det. Han hade fått ryggskott som minne av äventyret. Och, som de sa på hotellet efteråt, man kan ju inte släppa in en människa som går som Groucho Marx och har en slips på fyra centimeter!

Vi la ännu mer enris under siken och de vita röksløjorna fördes ut över fjärden av en mild sydväst och såg ut som avgasridåerna efter bussarna på Torsgatan.

Oskarsson på udden sa:

- Förr brukade folk fastna i propelleraxlarna. Jag minns våran första båt. Farsan köpte den för 250 spänn i Hammarbyhamnen av en spårvägare som tyckte att han hade vevat så mycket som han behövde i sitt liv. I den båten låg propelleraxeln fri ovanför durken. Det första farsan gjorde var att mata den med håven. Farsan hade köpt en sprillans ny fiskhåv med bambuskäft på Bastmans. Håvmaskorna rullade upp sig på propelleraxeln. Zip, sa det bara, så såg den stiliga håven ut som en stor dum lornjett.

Men det värsta var, att farsan själv höll på att dras ner av propelleraxeln. Vi skulle till Stora Brandholmen i Gränöfjärden för att bada. När farsan på utgående genom Bagarsundet reste sig i båten för att avspana horisonten genom kikaren, fastnade hans fotsida badrock i den roterande axeln. Farsan var 1,90 i strumplästen, men inför våra ögon krympte han som en snögubbe i april. Han var inte mer än 1,25 när jag fick ner en kratta i motorn och kortslöt tändningen. Ingen kniv hade vi ombord heller, jag fick skära loss farsan med ett rakblad som han hade i hyveln i necessären. Herregud så badrocken såg ut när farsan blev stor igen - den var knäkort, fransig och missfärgad.

- Idag, sa Söderlund, kunde han ha sålt den på "Gul och Blå" för 650 spänn.

- Man ska varken ha slips eller badrock när man åker motorbåt, sa Oskarsson.

- Man ska egentligen vara helt näck, sa Öberg med Pentan. Fast då kanske man.

- Ohyggliga tanke, sa Söderlund, men man kan väl få ha badbrallor på sig i alla fall.

The sound of sailing

Sjömansvisor och seglarvalser har vi, så att vi kan gödsla med dem, men de allra flesta av dem har missat sjöfartens sound.

Till det resultatet kom vi en afton i en fin hamnlagun söder om Biskopsö, en sån där kväll när väder och förtäring samverkar till att göra båtfolket språksamt.

Varför har båtvärldens ljud fått en så undanskymd plats i valsernas poesi?

Yrkessjöfarten har fått nöja sig med "dunket från en feskebåt" hos Lasse Dahlquist. Vad övrigt är, är vindarnas sus och vågornas brus.

Seglarsportens poesi svingar sig inte längre än till "vågornas kluck" och det faktum att det "viner i tackel och tåg".

Motorbåtsfolket har det ännu torftigare. Sedan 1909 har de fått veta att det puttrar. Större delen av dagens motbåtsflotta skriker som motorsågar. Det har inte puttrats sedan förra andra världskriget. Och liksom seglarna somnar de inte längre till vågornas kluckande mot borden i sina ruffar. Motorbåtarna är liksom segelbåtarna av plast numera. Klucket har ersatts av ett prosaiskt "blonk-blonk". Det är som att somna instängd i en tankbil med punktering på höger bak.

Vilka är då den moderna sjöfartens sound, så som man minns dem från de senaste somrarna?

En Chichester från Västerås, som hade gått ensam över Björkfjärden utan andra hjälpmedel än fyra pilsner, sa att det sound han fäst sig vid i år var stora morgonprutten i Sandhamn. Den detonerar klockan halv sex. 85 skeppare lämnar i det ögonblicket sin ruff för att ställa sig i sittbrunnen och ge fria tyglar åt morgonens väder.

Alla gör det i ambitionen att skona hustru och barn som ännu sussar i ruffen. Alla tror att är ensamma om idén att avskjuta morgonprutten redan halv sex, d.v.s. innan andra skeppare hunnit stiga upp.

Alla avfyrar i tron att de är utom hörhåll för övriga civilisationen. Så förhåller det sig alltså icke.

En diselseglare från Saltsjöbaden avslöjade, att sommarens sound för honom var det "vää - vää" från startmotorn som röjer att frun kramat det sista ur batteriet med sin 12 volts locktång. Diselseglaren menade att framtidens segelbåtar kommer att ha väderkvarnsvingar istället för segel och vindgeneratorer som laddar batterierna.

Efter att ha iakttagit hur semester-Sverige seglar är vi böjda att hålla med honom.

- Poeterna, sa en vegamössa från Rålambshov, yrar om ytterskärgårdens skrik från tärnor och mås. Personligen har jag inte hört en mås fast halva industrisemestern har gått. Fyra mornar i rad har jag istället vaknat av det illvrål som uppstår när 34 hussar och mattar kliver iland för att rasta sina hundar redan klockan fem för att undvika slagsmål med andra hundar. Det blir ett hundkrig som väcker övärlden på fem röda sekunder och förvandlar den till en levande skärgård.

Det är sjöfartens sound för honom.

- Förr, menade en skeppare från Södertälje som hade polisonger

ända ner armhålorna, då kunde man sitta här ute och lyssna till "ritschen" från gröna skeppare som hissade storen utan att upptäcka att ungarna stod på den. Seglen vi hade förr tålde inte en sådan behandling, de sprack och då sa det "ritsch".

Dagens segel går inte sönder. Det "ritschar" alltså inte längre. Dagens sound är därför "plask". Det låter så när gröna skeppare hissar ett segel på vilka barn står, varpå barnen åker på öronen över relingen som om de vore avfytrade från studs matta. Är det tillräckligt många nybörjare i farten, kan det dra ihop sig till vattenshow av sådant format, att det bara är Esther Williams man saknar.

- Vi får inte glömma pinglet, menade en skeppare från Årsta havsbad i en tröja så randig att han liknade Paul Mani i "Jag är en förrymd kedjefånge".

- På den gamla goda tiden hade vi inget pingelipingel om nätterna, ty dels hade vi master av trä, dels hade vi båtfolk som kunde konsten att surra fallen kring masten så att de inte slog och väsnades vid minsta svall.

- Den som legat vaken en natt i Marstrand och lyssnat till stora aluminiumsymfonin vet precis vad det handlar om.

Pinglet är ett av sjösportens mera typiska sound.

Då hävdade en man med armar välpumpade som fendertar att sjösporten nya sound kan vara mångahanda, men det viktigaste som har hänt är snacket!

- Inte en enda av dagens polyerterskeppare törs använda sjölivets egen terminologi, fastslog han och dunkade ena fenderten i bordet.

- Säger man låring, tror dom att man menar ett strumpeband från cancan-tiden. Säger man att dom ska naja ändan, börjar dom se sig om efter toapapper!

- Allt är bruttoras fel! avgjorde Chichester från Västerås. (Man sa bruttor om kvinnor i Stockholm för åtta år sedan. Nu har det tydligt trängt fram till Västerås.)

- Bruttorna ska ha ståhöjd i båten och kök som hemma i radhuset, fortsatte Västerås. Och eftersom branschen insett, att det är bruttorna som avgör båtvalet, så bygger dom flytande husvagnar i stället för båtar. Men om själva seglingen lär dom sig inte ett barr. När man ber dem räkna över besticken så att man kan lägga ut en ny kurs, sitter man där med kniv och gaffel.

- Elsa Beskow, sa den randige från Årsta havsbad.

- E're nån brutta från klubben? undrade polisongerna från Södertälje. (Även han säger bruttor, fast det borde ha passerat Södertälje vid det här laget.)

- Nä, men nära på, för en polare i klubben kör med Elsa Beskow när han har tanten i båten. Han har aldrig lyckats få tanten att skilja på tamparna, så han har olika färger på dem. I stället för att ryta att tanten ska ta hem på focken, så skriker han: Tamp Brun!

Och när det är dags att ta hem på storen, så heter det: Dra åt dig Tamp Grön! Och när kroken ska i är det dags för Tamp Gredelin.

- Smart polare, mumlas det i sittbrunnen.

- Ja, sa den randige från Årsta havsbad, fast han krökar lite för mycket. Grabbarna i klubben kallar honom för Farbror Blå.

Egna anteckningar